

GŪUSG GASGĀ

MOONDA A ZEOVA RĨUNGĀ

Ziri

sēn kūt tū wōnd

Wēnnaam pa nong tōndo

GŪUSG GASGĀ yaa sebr sēn waoogd Wēnnaam a Zeova sēn yaa āndūniyā fāa Naabā. A leb n kengda nebā pelse, bala a wilgdame tu ka la bilfu, Wēnnaam Rūngā sēn yaa goosneem b sēn zoe n lugl saasē wā na n kutame tu wēnem buud fāa sa, la a kut tu tēngā lebg arzāna. A sagenda nebā tu b tē a Zezi Kiristi, bala yē n sak n ki sēn na yul tu tōnd tōog n paam vūum sēn ka satā, leb n yaa yē la Wēnnaam Rūngā Rīma. Yaa hal sēn sung ne yuomd 1879 wā la a Zeova Kaset rāmbā yiisd seb-kāngā. Sebrā pa teend politik sull baa a yembr ye. A góamā fāa tika Biiblā zugu.

Y sā n dat kibay n paase,
bu y sā n dat tu b wat n
zāmsd yāmb Biiblā,

bu y ges www.jw.org

Y leb n tōe n gulsa a Zeova Kaset rāmbā ne aders nins sēn be tēngā a yembre.

SOUTH AFRICA:
Jehovah's Witnesses
Private Bag X2067,
Krugersdorp, 1740

BÉNIN:
Les Témoins de Jéhovah
B.P. 312
AB-Calavi

Sēn na yul n bāng b aders rāmbā fāa,
bu y tu. ges www.jw.org/contact.

Seb-kāngā pa koosd ye. B yiis-a lame n na n teal Biiblā zāmsg sēn maand dūniyā gill zugā. La yaa ligd nebā sēn kōt ne yamleoogā n teend tuomdā. Biiblā verse rāmbā yita Wēnnaam Sebrā pogē, la d rem-s-b lame tu. zems ne moorā golsgā noyā. Verse sā n pogl ne MN, wilgdame t'a yita Les Saintes Écritures—Traduction du monde nouveau wa pogē.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) is published semimonthly by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.; L. Weaver, Jr., President; G. F. Simonis, Secretary-Treasurer; 25 Columbia Heights, Brooklyn, NY 11201-2483, and by Watch Tower Bible and Tract Society of Canada, PO Box 4100, Georgetown, ON L7G 4Y4. Periodicals Postage Paid at Brooklyn, NY, and at additional mailing offices. POSTMASTER: Send address changes to Watchtower, 1000 Red Mills Road, Wallkill, NY 12589-3299. © 2013 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Tous droits réservés. Printed in Nigeria.

Kiuug fāa b yiisda bāmb:
44978000 NE BUUD-GOAM 210 NOVEMBER 1, 2013

ZĀMSGĀ SŌSSĀ

YŪUM-SARE, 30-YŪUM-VĒKRE, A 5 | SEB-NENG A 7 · YUULA: 67, 81

'Gūus-y la y wung ne puusgo'

A Sūtāan dūniyā sāoong sēn kolgā, d segd n maoome n da gūs Wēnnaam daabā maaneg weengē ye. Sōs-kāngā na n tēeg-d lame tu d sā n gūs la d wung ne puusgo, d pa na n gūs Wēnnaam daabā maaneg weengē ye.

YŪUM-VĒKRE, A 6-12 | SEB-NENG 12 · YUULA: 119, 32

Wān to la d tōe n kell n 'gū Wēnnaam?'

Mak-sōng bug la no-rees a Miise kō tōnd maag-m-mengā weengē? Bōe n na n maan tu wilg tu wakat ning a Zeova sēn na n sāam dūni-kāngā wā ta n saame? Wān to la d tōe n wilg t'a Zeova sēn maand sū-marā noom-d lame? Sōs-kāngā gomda rē fāa yelle.

YŪUM-VĒKRE, 13-19 | SEB-NENG 17 · YUULA: 43, 123

Rūndā-rūndā, ānd dāmb la nanambs a yopoe ne nin-kāsems a nii wā?

A Ezekias wakatē wā, a Senakeriib kēngame n na n tu zab ne Zerizalem. D na n gom kiba-kāng yelle. Rē na n nafa tōndo, la sōng kāsem-dāmbā b tuomdā pogē.

YŪUM-VĒKRE, 20-26 | SEB-NENG 22 · YUULA: 125, 122

Sak-y pe-kuumb nins a Zeova sēn yākā

YŪUM-VĒKRE, 27-WAO-FUGDGU, A 2 | SEB-NENG 27 · YUULA: 5, 84

Kāsem-dāmbā, ruk-y pe-kuum-kāsemsā togs-n-taare

Pipi sōsgā gomda a Zeova ne a Zezi sēn wilgd kiris-nebā sor to-to wā yelle, la tōnd me sēn segd n maan būmb nins n wilg tu d sakda b sor-wilgrā. Yiib-n-soabā wilgda kāsem-dāmbā sēn segd n ges tigingā neb yell to-to.

SEÑ BE SEBRĀ PŪGĒ ME

Yaa toog ne kēer tu b nong Wēnnaam 3

Wēnnaam pa tar yuor ye: Ziri 4

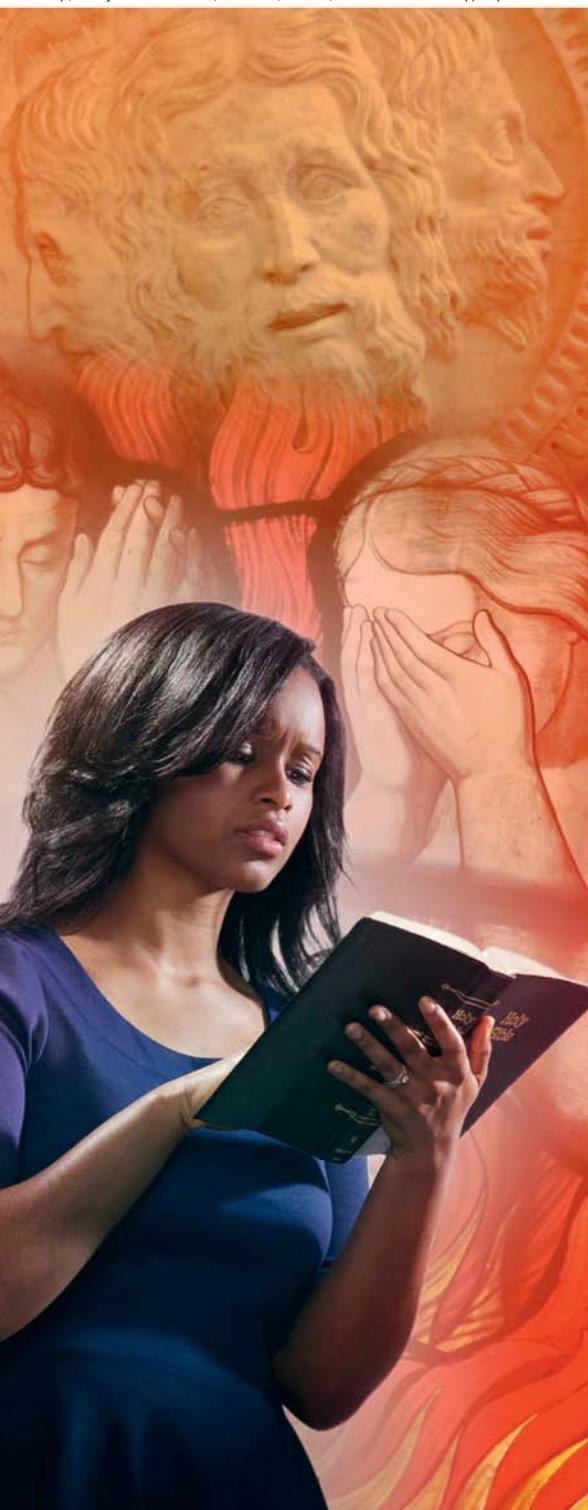
Ned pa tōe n bāng Wēnnaam ye: Ziri 4

Wēnnaam yaa wēnem soaba: Ziri 5

Sūdā na kō yāmb lohorem 6

Sogsg Biiblā sēn leokde 32

Top, trinity: Museo Bardini, Florence; middle, hell: © Photononstop/Superstock

Yaa toog ne kēer tu b nong Wēnnaam

“‘Nong Zu-soabā fo Wēnnaam ne f sūur fāa, la ne f sūugā fāa, la ne f yam fāa.’ Ada yaa pipi tōogo, la a yaa tōog sēn yaa kāseng n yūd tōodā fāa.”
A Zezi Kirist n yeel woto yuumd 33 wā.*

Neb kēer yetame tu yaa toog tu b nong Wēnnaam. B tagsdame tu b pa tōe n wūm Wēnnaam yelā vōore, t'a zāra ne-ba, la t'a pūd n yaa wēnem soaba. Ad kēer sēn yeele:

A Marco sēn yit Itali yeela woto: “Maam puusa Wēnnaam n dat t'a sōng-ma, la m da getame t'a zāra ne ninsaalbā, la tu d pa tōe n paam t'a kelg-d ye. M da tagsdame tu Wēnnaam yaa pāng buud sēn be, n pa tar yīn-sidg ye.”

A Rosa sēn yit Guatemala yeelame: “Baa ne m sēn da rat n tū Wēnnaam ne m sūur fāa wā, m da getame t'a zāra ne-d wusgo. M da tagsdame t'a yaa Wēnnaam sēn yaa wēnem soaba, sēn baood bal n na n subg tōndo. M da pa tēed t'a mii nimbāan-zoeere, bugsem la nonglem ye.”

Ad a Raymond sēn yit Kanada wā me sēn yeele: “Mam sēn da yaa biiga, m da tēedame tu Wēnnaam sēn gēesd bal yaa d kongrā, tu sā n toga ne subgr bū a paam n subg-do. M waa n getame t'a toog kae ne tōnd ye. M yamē, a yaa wa peremiye ministr sēn so nin-buiidā n tog n get b yelle, t'a toog yaool n kae ne-b woto ye.”

La yāmb yē tagsg yaa bōe? Ned tōe n nonga Wēnnaam bū? Na maan yuum kobs sēn looge, kiris-neb n da sok woto. Sud me pīnd wēndē wā, neb wusg sēn da yet tu b yaa kiris-neb ra pūd n pa puusd Wēnnaam sēn-tōe-a fāa wā ye. Bōe yīnga? Bala nebā ra yeesda a na n wa subg-ba. Rē wēengē, kudemd yel-mit a Will Durant yeela woto: “Ned sēn yaa koangd na n yū wān n saag n puus Wēnnaam sēn zār ne-do, la sēn yaa wēnem soaba?”

Sunga wān tu wusg wa tagsdē tu Wēnnaam zāra ne-do, la t'a yaa wēnem soaba? Biiblā yetame tu Wēnnaam yaa wān-wāna? Rē yīnga y sā n bāng sudā, tōe n sōng-y lame tu y nong-a bū?

* Matue 22:37, 38.

Wēnnaam pa tar yuor ye: Ziri

NEB WUSG SĒN TĒEDE: A David Cunningham sēn yaa tūudum yel-mitā yeela a sebr a ye (*Theological Studies*) pugē: “Tōnd pa tōog n zems taab d sā n tōe n yeelame tu Wēnnaam tara yuor bu a pa tar ye. La a sā n tara yuor me, a yuor la a bōe?”

BIIBLĀ SĒN YETE: Wēnnaam meng yeelame: “Mam yaa a Zeova, yaa mam yuor la woto.” (Ezai 42:8, MN) “Zeova” wā yaa hebre gom-bila, t'a vōorā yaa “kut tu yu.” Rēnd rat n yeelame tu Wēnnaam “kutdame tu yu.”—Sungre 2:4.

A Zeova ratame tu d put a yuorā, la d sōng neb a taabā tu b bāng a yuorā. Biiblā yetame: ‘*Pvvs-y ne bāmb yuore. Wilg-y nebā bāmb tuumā n tēeg tu bāmb yuor yaa kāsenga.*’—Ezai 12:4.

A Zezi ra puta Wēnnaam yuorā. A puvsg pugē, a yeela a Zeova woto: “Mam wilga bāmb [rat n yeel t'a karen-biisā] yāmb yuore, la mam na n le wilga bāmba, tu yāmb [rat n yeel tu Wēnnaam] sēn nong maam ne nonglem ningā zīnd bāmb pusē, tu mam me pa ne bāmba.”—Zā 17:26.

SLDĀ BĀNGR YŌODO: A Walter Lowrie sēn yaa tūudum yel-mitā yeelame tu “ned sā n pa mi Wēnnaam yuore, d tōe n yeelame t'a pa mi Wēnnaam sōma ye. A sā n tagsdame tu Wēnnaam yaa pāng buud bala, a pa tōe n nong-a ye.”

Rao a ye yuor sēn boond t'a Victor ra kēnda egiliizē wakat fāa, la a ra getame t'a pa mi Wēnnaam sōma ye. Ad a sēn yeele: “Mam wa n bāngame tu Wēnnaam yuor la a Zeova. Yu wa rē tek la mam bāng Wēnnaam. Mam yamē wā, yu wa m sēn da wumd b sēn gomd a yelle, n wa sūd yā-a. M bāngame tu m tōe n yōga zood ne-a.”

Ned sā n put a Zeova yuorā, a Zeova me nonga a soaba. A pulma neb nins sēn ‘waoogd yē yuorā’ woto: “Mam na n zoee bāmb nimbāaneg wa ned sēn zoet a biig sēn zoet-a nimbāanega.” (Malaki 3:16, 17) Sēn paase, Wēnnaam keooda neb nins sēn kot ne yē yuorā. Biiblā yeelame tu “ned ningā fāa sēn kot ne Zu-soabā yuore, a na n paama fāagre.”—Rom dāmba 10:13.

Ned pa tōe n bāng Wēnnaam ye: Ziri

NEB WUSG SĒN TĒEDE: B yeela sebr a ye (*The New Encyclopædia Britannica*) pugē tu “Katalik rāmbā, Ortodogs rāmbā la Portestā rāmbā fāa tēedame tu Wēnnaam yaa mens a tāabo. Ba wā, Biigā la vuusem sōngā. Sā n yaa ne tūudum kāensā sēn yet tu b yaa kiris-nebā, woto pa rat n yeel tu yaa wēnnaam dāmb a tāab ye. Yaa b tāabā fāa n naag taab n yaa Wēnnaam a yembre.”

BIIBLĀ SĒN YETE: A Zezi sēn yaa Wēnnaam Biigā zu n yeel tu yē ne a Ba wā zema taaba, wall b naaga taab n yaa Wēnnaam a yembr ye. A pud n yeela woto: “Yāmb sā n nong maam, yāmb na maan

sū-noog ne mam sēn dabd m Ba nengē wā; tu bōe, mam Ba yūda maam.” (Zā 14:28) A ra yeela a karen-biig a yembr me woto: “Mam dabda m Ba sēn yaa yāmb me Ba wā nengē, la m Wēnnaam sēn yaa yāmb me Wēnnaamā nengē.”—Zā 20:17.

Vuusem sōngā bī suig sōngā pa ned ye. Biiblā yeelame tu pipi kiris-nebā ra ‘*pida ne suig sōngo.*’ A Zeova meng ra yeela woto: ‘Mam na n *pvdgā* m suig sōng ninsaalbā buud fāa zutu.’ (Tuuma 2:1-4, 17) Dēnd d pa tōe n yeel tu vuusem sōngā ne a Zezi la Wēnnaam naaga taab n yaa mens a tāab ye. Vuusem sōngā yaa Wēnnaam pāng.

SŁDĀ BĀNGR YŌODO: A Karl Rahner ne a Herbert Vorgrimler sēn yaa Katolik tūudmā bāngdb yeelame tu “yaa tulae tu f paam tu Wēnnaam meng vēneg-fo, tu f tōog n bāng t'a yaa mens a tāabo. La baa f paam vēnegr me, yul n wūm a vōor yaa toogo.” Yāmb sā n pa tol n tōe n bāng neda, wall n wūm a sēn maand vōore, y tōe n nong-a lame sūda? Dēnd b sēn yet tu Wēnnaam yaa mens a tāabā kūtame tu nebā pa tōe n bāng-a la b nong-a ye.

Marco ning yell d sēn da gomā yāame tu sūd yaa woto. Ad a sēn yeele: “Mam da tagsdame tu Wēnnaam pa rat tu m bāng-a ye. Rē pūd n kūtame tu m da getē t'a zāra wusg ne maam, tu m

pa tōe n wūm a yelā vōore, la tu m pa tōe n paam t'a lebg m zoa ye.” Wēnnaam yaool n pa maan tu yul n bāng-a yaa toog ye. A ratame tu d bāng-a. Sud me, nebā tōe n bāng-a lame. A Zezi ra yeela woto: “Tōnd . . . waoogda tōnd sēn mi.”—Zā 4:22.

A Marco paasa woto: “M sēn wa n bāng tu vuusem sōngā ne a Zezi la Wēnnaam pa naag taab n yaa mens a tāabā, sōnga maam tu m tōog n yōg zood ne Wēnnaam mengā.” D sā n miē t'a Zeova yaa a ye tāa, la t'a pa wa yel-solemd b sēn pa tōe n wūm a vōore, na n yu nana tu d nong-a. Biiblā yetame: “Ned ninga sēn ka tar nonglem ka mi Wēnnaam ye, tu bōe, Wēnnaam yaa nonglem.”—1 Zā 4:8.

Wēnnaam yaa wēnem soaba: Ziri

NEB WUSG SĒN TĒEDE: Sebr a yembr (*Catéchisme de l'Église catholique*) yeela woto: “Ned sā n maan yel-wēn-kvūdgā, a sā n ki bala, a sūgā kēngda bug-tēnga, n tu nams bugum sēn pa kiid pūgē.” Tūudum kēer taoor dāmb yeelame tu b sēn boond tu bug-tēngā yaa zīiga, tu f sā n be be bū f zār ne Wēnnaam hal wusgo.

BIIBLĀ SĒN YETE: Biiblā yetame tu “kūum ka mi būmb ye.” (Koeg Soaba 9:5) Kūum sā n ka mi būmbu, a na n yu wān n tu nams bugum sēn pa kiid pūgē, bū n bāng meng t'a zāra ne Wēnnaam, tu rē namsd-a?

Biiblā pūgē, hebre la gerk gom-biis nins b sēn lebg ne moor tu “bug-tēng” bū “kūum-kulgā” rat n yeelame tu yaoogo. Wala makre, a Zoob bāagā sēn wa namsd-a wusgā, a puusa Wēnnaam n yeel woto: “Kato! M paamē lame tu y solg-m bokē tu m sor be n gūdē.” (Zoob 14:13, *Sebr Sōngo*) A Zoob ra ratame tu Wēnnaam solg-a yaoogē t'a paam n vuuse. A ra miime tu pa zīig a sēn na n tu namsdē, bū n tolg n zāag ne Wēnnaam ye.

SŁDĀ BĀNGR YŌODO: Wēnnaam sā n yaa wēnem soaba, d pa na n dat n bao a zīgē ye. D pūd n na n zāaga d mens ne-a. A Rocío sēn yit Megsikā yeela

woto: “Hal m yāadmē, b zāmsa tōnd tu bugum yir beeme. Ra yeesda maam wusgo, hal tu m da pa tagsd tu Wēnnaam tara zug-sōng baa yaa a ye meng ye. M da tēedame t'a yaa sū-yikr soaba, n pa mi sugr ye.”

A Rocío wa n yāame tu Biiblā gomda Wēnnaam bū-kaoorā yell vēenega, la a wilgd būmb ning sēn maand ned kūum poore. Woto sōng-a lame t'a bāng tu Wēnnaam ka wa yē sēn da tagsdā ye. Ad a sēn yeele: “Mam paama m menga. Yaa wa m sēn da tuk zubo, n paam tu b sik-ma. Rē tēka, m kūsa sud tu Wēnnaam data tōnd neere, t'a nonga tōndo, la tu ma-me tōe n nong-a lame. A yaa wa tōnd ba sēn gāt d nugu, n sōngd tōnd d neer yīnga.”—Ezai 41:13.

Neb wusg modgdame n tūud Wēnnaam, b sēn yeesd bugum yirā yīnga. La Wēnnaam pa rat tu y tū-a rabeem yīng ye. A Zezi pūd n yeelame: ‘Nong Zu-soabā fo Wēnnaam.’ (Mark 12:29, 30) Sēn paase, d sā n bāng tu baa rūndā-rūndā menga, Wēnnaam pa maand kegre, d tōogd n kūsa sud tu beoog-daar bū-kaoorā sasa me, a pa na n maan kegr ye. Wa a Zoob zoa a Eliyu, d tōe n yeela ne bas-myam tu “Wēnnaam sēn tōe fāa wā zāra ne wēnga. Bāmb ka maand wēng ye.”—Zoob 34:10.

Sūdā na kō yāmb lohorem

Daar a yembre, a Zezi sēn wa n be Zerizalem, a goma a Ba a Zeova yelle, n puk tūudmā taoor dāmb bāongo. (Zā 8:12-30) A sēn yeel būmb ning daarn-kāngā wilgda d sēn segd n maan to-to, n bāng nebā sēn yet būmb ning Wēnnaam zugā sā n yaa sūda. Ayeelame: "Yāmb sā n tall mam goamā, yāmb yaa mam karen-biis hakuka. Yāmb na bāng sūdā, la sūdā na kō yāmb lohorem."—Zā 8:31, 32.

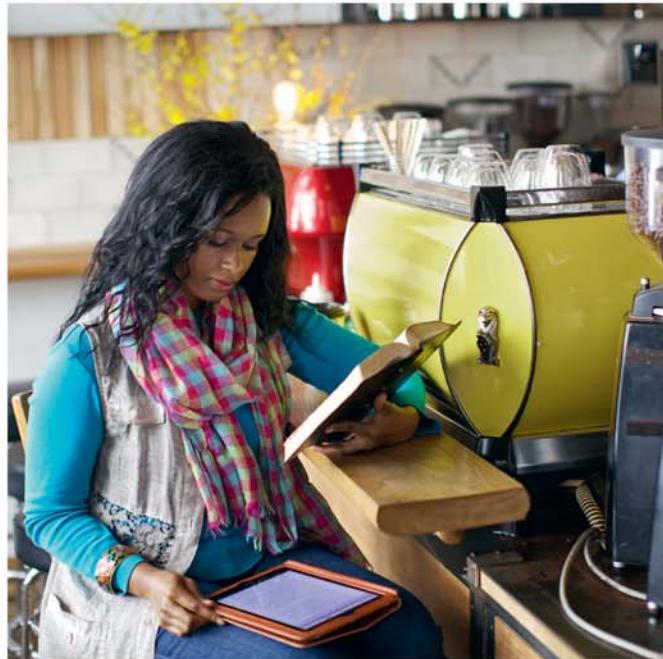
A Zezi gom-kāensā wilgdame tu d sā n dat n bāng b sēn zāmsd tōnd būmb nins d tūudmā pugē wā sā n yaa "sūda," d segd n 'talla yē goamā.' D sā n wum būmb Wēnnaam zugu, bu d sok d meng woto: 'Gom-kāensā zemsa ne a Zezi sēn zāms nebā būmb ningā, la Biiblā goam a taabā bu?' D ruk neb nins sēn kelg tūm-tūmd a Pollā togs-n-taare. B "baoo Gulsg Sōamyā pugē daar fāa tu bāng būmb nins b sēn yet bāmbā sā n yaa turga."—Tuuma 17:11.

A Marco ne a Rosa la a Raymonde maaga b yīng n zāms Biiblā ne a Zeova Kaset rāmbā, n na n ges bāmb sēn tēed būmb ninsā sā n zemsame. Bōe la b bāng-yā?

A Marco: "Ned ning sēn wa n zāms maam ne m pagā Biiblā ra tallda Biiblā n leokd tōnd sogsgā. Tōnd nonglmā ne a Zeova wa n paamda pāngā, tu maam ne m pagā me nonglem paasdē."

A Rosa: "Mam da tēedame tu Biiblā yaa fulozofi sebr bal ninsaalb sēn gulse, n mak n na n bilg Wēnnaam sēn yaa a soaba. La m wa n mikame tu Biiblā leokda sogsg nins fāa m sēn da sokd m mengā. Masā, Wēnnaam lebga m zoa, tu m tōe n kus sūd ne-a."

A Raymonde: "M puusa Wēnnaam t'a sōng-ma, tu m paam n bāng-a. Rē poor bilfu, maam ne m sūdā sūnga Biiblā zāmsgo. Kutame tu d bāng sūdā a Zeova zugu. D sēn bāng a sēn yaa Wēnnaam ning buudā kōo tōnd sū-noog wusgo."

Biiblā pa vēnegd tōnd tu d bāng būmb nins b sēn togs Wēnnaam zug tu yaa ziri wā bal ye. A wilgda būmb nins sēn kūt tu d tog n nong-a wā me. Biiblā yaa Wēnnaam Gomd a sēn vēneg tu b gulse, tu sōngd-d tu d tōe n "bāng būmb nins Wēnnaam sēn kō tōndo, bāmb barkā yīngā." (1 Korēnt dāmba 2:12) Nebā nong n sokda b mens sogsg sēn na yūl n bāng Wēnnaam, a raabā la tōnd beoog-daarā sēn na n yū to-to. Yuta sōma tu yāmb mengā bao n bāng Biiblā sēn yete. Y tōe n kēe www.jw.org n kilik "La Bible et vous" n ges zīig ning b sēn guls tu "Questions Bibliques." Y tōeeme n guls n kos Biibl zāmsgo, wall y kos a Zeova Kaset soab t'a wa zāms-y Biiblā. D kusa sūd tu y sā n maan woto, y na n mikame tu yūl n nong Wēnnaam pa toog ye. ■

*“B̄i yāmb paam yam
sōma la y gūusi, la y
wing ne puusgo.”*

—1 PLÉ. 4:7.

Y NA N LEOKAME TU BŌE?

Sōs-kāngā pugē, d goma pēgre,
bark puusg la se-yōkr yelle. Bug
la yāmb segd n maneg n paas y
puusgā pugē n yūda?

Bōe yīng tu kiris-neb hakukā
segd n puusd wakat fāa?

Y sā n puusd y taabā yīnga,
ānd la nafda?

‘GŪUS-Y LA Y WUNG NE PUUSGO’

RAO a yembr sēn da tōmd yung yeela woto: “Yaa beoogā sēn wat n kolg vēegr la yaa toog tu f tōog n da gūs ye.” Sāmbg kae tu neb a taab sēn tōmd yung na n yeelame t'a goamā yaa sūda. Rūndā-rūndā, kiris-nebā segda zu-loeeg sēn wōnd woto, bala a Svutāan dūniyā sēn be lik pugē wā sāoong kolgame, tu b segd n mao n da gūs Wēnnaam daabā maaneg weengē ye. (Rom 13:12) La kiris-ned sā n gūs Wēnnaam daabā maaneg weengē, tōe n tūu ne a yōore. Rēnd yaa tulae tu d “paam yam sōma,” la d tū Biiblā sēn sagl-d tu d ket n ‘gūusdē la d wungd ne puusgā.’—1 PLÉ. 4:7.

2 D sēn mi tu dūni-kāngā sāoong ta n saame wā, yuta sōma tu ned kam fāa sok a meng woto: ‘Mam sūd gūusdame la m wungd ne puusg bū? Mam pelgda m pug n puusdē, la m puusd wakat fāa bū? Yaa mam sēn dat būmb ninsā bal la m wae n puusd n kotē bū, bū m puusda neb a taab yīng me? Sēn na n baase, sēn na yūl n wa paam fāagre, bōe yīng tu m segd n puusdē?’

PELGD-Y Y PUS N PUUSDĒ

3 Tōm-tōmd a Poll sēn wa n gūls Efēez kiris-nebā, a goma “puusg la kosg” yelle. (Ef. 6:18) Tōe tu tōnd sā n wa puusd a Zeova, d wae n kotame t'a sōng-d tu d paam būmb nins sēn yaa tulae ne-dā, la a sōng-d tu d welg d zu-loeese. Yaa sūd tu Biiblā yeelame t'a “wumda puusgo,” rat n yeel t'a sēn nong tōndā yīnga, d sā n kot-a būmbu, a kelgdame. (Yūl 65:3) La d sā n wa puusdē, pa būmb nins d sēn datā bal la d segd n kotē ye. D tōe n pēga a Zeova, wall d puus-a barka. Wakat

1, 2. a) Bōe yīng tu yaa tulae tu d ‘gūus la d wung ne puusgo’?
b) Puusgā weengē, sog-sogs la ned kam fāa segd n sok a menga?

3. D tōe n puusa a Zeova n gom bōe ne bōe ne yelle?

ning me, d tōe n puus-a lame n yōk a seega.

⁴ Buum wusg n kūt tu segd tu d mi n puus a Zeova n pēg-a. Wala makre, d tōe n puus-a lame n pēg-a a tūum-kāsemsā yīnga. (*Karm-y Yul Sōamyā 150:1-6.*) Yul Sōamyā 150 soabā verse-rāmb a yoobā pugē, naoor 13 la b gom a Zeova pēgr yelle. Yul-gulsd a to me wilgame t'a nonga a Zeova wusgo, n yeel-a woto: "Daar fāa, mam pēgda yāmb naoor a yopoe yāmb buudā kaoob sēn zemsā yīnga." (Yul 119:164) Vēenega, a Zeova zemsa ne pēgre. Rēnd zemsame tu d pēg-a "naoor a yopoe" daar fāa, rat n yeel tu d wae n puusd-a n pēgd-a.

⁵ D sā n wa puusd a Zeova, d pa segd n yīm *bark puusgā* me ye. A Poll yeela Filip kiris-nebā woto: "Da maan-y yūr ne būmb ba a yembr ye, la ne puusgo, la ne bark puusgo, bu y wilg Wēnnaam yāmb sēn dat būmb ninsi." (Fil. 4:6) D sā n wae n puusd a Zeova barka, nafda tōndo. Sēn yūd fāa, rūndā-rūndā sēn yaa dūni-kāngā yaoolem wakat tu neb wusg yaa "zu-beoog rāmbā." (2 Tūm. 3:1, 2) Sīd me, dūniyā pida ne zu-beoog rāmba. D sā n pa gūusi, d tōe n wa rūka b togs-n-taar nana-nana. La d sā n wae n puusd a Zeova bark bōn-sōmā nins a sēn kōt-dā yīnga, d sūur na n nooma ne d vūmā. Rē na n sōng-d lame tu d ra yū wa neb nins sēn minim n "yēgemd wakat fāa ne bāmb yēlā" ye. (Ziid 16) Sēn paase, zak-soab sā n wae n puusd Wēnnaam bark a sēn wat n puusd ne a zakā rāmba, tōe n sōnga a pagā la a kambā.

4. Bōe yīng tu zems tu d puusd a Zeova n pēgd-a?

5. D sā n wae n puusd a Zeova barka, wān to la nafda tōndo?

⁶ D tōe n puusa a Zeova n yōk a seeg me, rat n yeel tu d puus-a ne d sūur fāa n kos būmbu. La bōe n tōe n kūt tu d puus woto? B sā n wa namsd tōnd d tēebā yīng wall d sā n lūi bā-kēgenga, d tōe n puusa Wēnnaam n kos sōngre. Zu-loees a woto taoore, d sēn na n puus ne d sūur fāa n kos sōngrā, d tōe n yeelame tu d yōkda a Zeova seega. La rē yīnga yaa zu-loe-kēgems sasa bal la d tōe n yōk a Zeova seeg bū?

⁷ D sā n tēeg a Zezi sēn yeel būmb ning a sēn wa n na n zāms a karen-biisā puusgā, d paamda sok-kāng leoore. Sēn yūd fāa, a sēn yeel būmb ning Wēnnaam yūvrā, a Rīungā la a raabā zugā. (*Karm-y Matie 6:9, 10.*) Dūni-kāngā pida ne wēnem, tu ninsaalbā goosneema-rāmbā me pa tōe n sōng b nin-buiidā tu b paam būmb nins sēn yaa tūlae ne-bā meng ye. Rēnd zemsame tu d puus d saasē Ba wā, n yōk a seeg t'a kūt t'a yūvrā paam waoogre, la t'a Rīungā sāam a Sūtāān t'a ra le soog dūniyā ye. Sēn paase, d segd n kosa a Zeova t'a kūt t'a raabā maan tēngā zug wa sēn maand saasē wā. Woto yīnga, bū d ket n gūusdē la d wungd ne puusgo.

PUUS-Y WAKAT FĀA

⁸ Baa tūm-tūmd a Pīeer sēn sagl a tēed-n-taasā tu b 'gūus la b wūng ne puusgā' pa wakat fāa la yē mengā tōog n maan woto ye. Wala makre, a naaga a Zezi karen-biis nins sēn tū-a n kēng Getsemane t'a tu puusā. A Zezi sēn wa n puusdē wā, karen-bi-kāens gūsame. Baa a sēn wa n yeel-b tu b 'gū la b

6, 7. Puus Wēnnaam n yōk a seeg rat n yeelame tu bōe, la bōe n tōe n kūt tu d puus woto?

8, 9. Bōe yīng tu d pa segd n yu tao-tao n sābs a Pīeer ne tūm-tūmdb a taabā b sēn gūs Getsemane wā?

Būmb ning sēn paam a Pīeērā kūtame t'a bāng
t'a segd n 'gūusame la a wūng ne pūusgo'
(Ges-y sull 10, 11)

pūusā,' b pa tōog ye.—*Karm-y Matie*
26:40-45.

9 La d pa segd n yu tao-tao n ning a
Pīeēr ne tūm-tūmdb a taabā taal b sēn
gūsā yīng ye. D tēeg tu rē tu b ra yaame.
B segla Pakā, tu bāmb ne a Zezi ru. Rē
poore, a Zezi wilga b sēn segd n maand
būmb ning n tēegd a kūumā. (1 Kor.
11:23-25) Biiblā wilgame tu b sēn du
n sa wā, b reng n yūlame, la b kēn
n yi Zerizalem n kēng "oliiv tūs tāngā
zugu." (Mat. 26:30, 36) Rēnd tōe tu b
sēn wa n na n ta Getsemane wā tu yung
midi loogame. Yāmb sā n da beē be
yun-kānga, tōe tu y me ra na n gūsame.
A Zezi pa sābs tūm-tūmdbā sēn da ya
wā ye. A yeelame: "Sūgā ratame la
yīngā ka pāng ye."

10 A Pīeēr rūka yam būmb ning sēn
maan Getsemane wā pugē. La pa yu
nana ye. Sēn deng rē, a Zezi yeela a
tūm-tūmdbā woto: "Yūngā bala, yāmb
fāa na n zoe n basa maam." T'a Pīeēr
leok yaa: "Baa nebā fāa sā n na n zoe
n bas yāmba, mam ka na n zoe n bas
yāmb abada ye." La a Zezi yeelame t'a
Pīeēr na n kūsa naoor a tā t'a pa mi
yē ye. A Pīeēr pa tē ye. A yeela woto
ne raoodo: "Ba a sā n yaa tulae tu ki
ne yāmba, mam kōn kūs yāmb ye."
(Mat. 26:31-35) Yūn-kāng bala, a Zezi
sēn yeel būmb ningā pidsame. A Pīeēr
wa kūsame t'a pa mi a Zezi ye. A sēn
wa n kūs naoor a tāab-n-soabā poore,
a bāngame t'a sēn maanā yaa wēnga,
hal t'a "yāb ne sū-sāoong wusgo."—Luk
22:60-62.

11 Būmb ning sēn paam a Pīeērā
kutame t'a bāng t'a pa segd n teeg a
meng ye. Yaa vēeneg tu pūusgā sōng-a
lame t'a bas a meng teegre. Būmb sēn
wilgd rē yaa a sēn gūls a tēed-n-taasā n
sagl-b tu b 'gūusdē la d wūngd ne
pūusgā.' Yāmb tūuda sagl-kāngā sēn yit
Wēnnāam nengē wā bu? Yāmb pūusda
wakat fāa tu wilgdē tu y teega a Zeova
bu? Segdame me tu y ning tūm-tūmd a
Poll saglgā y yamē. A yeela woto: "Ned
ning sēn tēed t'a yasame, bu a gūus n da
wa lūl ye."—1 Kor. 10:12.

WĒNNĀAM REEGA A NEHEMI PŪUSGO

12 Ned a to sēn kō mak-sōng yaa a
Nehemi. Na maan yūum 450 nand tu
Kiristā roge, a Nehemi ra yaa Pers rīm a
Artazerzegs sōgen-nongre. A ra minim
n pūusda a Zeova ne a sūur fāa. Biiblā

- 10, 11. a) Būmb ning sēn paam a Pīeēr
Getsemane wā sōng-a lame t'a bāng bōe?
b) Yam bug la yāmb dūk a Pīeēr kibarā pugē?
12. Bōe yīng tu d tōe n yeel t'a Nehemi kōo
mak-sōngo?

D sā n 'gūusdē la d wungd ne puusgo,' sōngd-d lame tu d mao ne zu-loees
 (Ges-y sull 13, 14)

wilgame t'a sēn bāng tu zwuf-rāmb nins sēn da be Zerizalemmā namsdame wā, a "maana sū-sāoong n kaoos rasem wusgo, n loe noore, n puus Wēnnaam" rē yīnga. (Neh. 1:4) A Artazerzegs sēn wa n sōsd ne-a n dat n bāng a nengā sēn gānemā vōorā, a Nehemi le "puusa Wēnnaam sēn so yīngrā." (Neh. 2:2-4) Rē poore, bōe n maane? A Zeova leoka a puusgā, n sōng a nin-buiidā. (Neh. 2:5, 6) Vēenega, woto paasa a Nehemi tēebā pānga.

13 D sā n puusd wakat fāa wa a Nehemi, na n sōng-d lame tu d kell n tall tēeb sēn tar pānga. A Sūtāan pa nimbāan-zoet ye. Yaa d sēn wat n koms raood la a nong n makd tōnd n yūda. Wala makre, d sā n wa lūl bā-kēgenga, pa rē bu d kēnd ne sū-sāamse, d tōe n

13, 14. Bōe la d tōe n maan n tall tēeb sēn tar pānga, t'a Sūtāan ra tōog n koms d raodo?

tagsame tu Wēnnaam pa le nand tōnd sēn moond koeegā to-to kiuug fāa wā ye. Sānda yaa yel b sēn da maan pīnd la b mi n tēeg tu sāamd b sūy wusgo. A Sūtāan sēn dat yaa d bas tu yel a woto kut tu d tagsdē tu d pa le tar yōod ye. A rat n komsa tōnd tēebā. La d sā n kell n 'gūus la d wung ne puusgo,' d tēebā na n ket n tara pānga. Biiblā wilgame tu tōnd tēebā yaa wa gāong sēn yaa yalenga, sēn "tōe n kok wēng soabā peemā fāa sēn yaa wa bugmā."

—Ef. 6:16.

14 D sā n kell n 'gūus la d wung ne puusgo,' makr pa na n ling-du, n kut tu d kūs a Zeova ye. Makr wall zu-loees sasa, yuta sōma tu d tēeg a Nehemi mak-sōngā, n puus Wēnnaam zīig pugē. Yaa ne a Zeova sōngr bal la d na n tōog toog zu-loees sasa, n da bas tu makr koms d tēebā ye.

PUUSD-Y NEB A TAABĀ YĪNGA

15 A Zezi puusa tuv-tvmd a Pueer yīnga, sēn na yul t'a tēebā ra koms ye. (Luk 22:32) Pipi kiris-nebā wakate, rao yūr sēn boond t'a Epafras ruka a Zezi togs-n-taare, n da puusd wakat fāa a tēed-n-taas nins sēn be Kolosā yīnga. A Poll yeel-b-la woto: “[A Epafras] wīngda ne puusg yāmb yīng n ka basdē ye, tu yāmb na zemse, n bū la y sak Wēnnaam daab zānga.” (Kol. 4:12) Yūta sōma tu d ned kam fāa sok a meng woto: ‘Mam nong n puusda m tēed-n-taasā sēn be dūniyā gill zugā yīng bu? M wae n puusda b rāmb nins sabab-wēns sēn paamā yīng bu? M mi n puusa neb nins sēn tar tuvum wūsg a Zeova siglgā pugē wā yīng bu? Mam sēn puus tōnd tīgingā ned sēn tar zu-loees yīng kaoosame bu?’

16 D sā n puusd a Zeova d tēed-n-taasā yīnga, tōe n naf-b-la wūsgo. (*Karm-y 2 Korēnt dāmb 1:11.*) Yaa sūd tu pa neb sēn yaa wūsg pēdgr yīng n tōe n kūt t'a Zeova maan būmb ye. La a sā n ne tōnd sēn wilgd tu d tēed-n-taasā yell sūd pak-d lame wā, noom-a lame, t'a leokd d puusgā. Rē n so tu d segd n ges d sēn paam n tōe n puus taab yīngā wa zu-zēkre, n pa reemd ne rē ye. D ruk a Epafras togs-n-taare, n puusd d tēed-n-taasā yīng ne d sūur fāa. D sā n maand woto, d na n paama sū-noogo, bala “sēn kōt-a sū-noog yūda sēn deegd-a.”—Tvv. 20:35, *Sebr Sōngo*.

TŌND FĀAGRĀ KOLGAME'

17 Nand t'a Poll yeel tu 'yungā kolga

15. Sogs-bus la d segd n sok d mense?

16. D sā n puusd d tēed-n-taasā yīnga, tara yood bu? Wilg-y y leoorā vōore.

17, 18. D sā n kell n 'gūus la d wung ne puusgo,' wān to la na n naf-do?

seebō, la tu zīgā rat n yēegame' wā, a yeelame tu kiris-nebā mii b sēn “be wakat ningā,” la a paas woto: “Wakat taame tu yāmb tog n nek n bas gōeem. Tu bōe, masā, tōnd fāagr kolgame n yūd tōnd sēn da tē wakate.” (Rom 13:11, 12) Dūni-paalgā Wēnnaam sēn pūlmā ta n saame. Tōnd fāagrā wakat kolgame n yūd d sēn tagsdā. Pa masā la d segd n gūus Wēnnaam daabā maaneg wēengē ye. D pa segd n bas tu dūniyā yel tiis-du, tu d pa paamd sēk n puusd a Zeova wa sēn segdā ye. Woto wā, bū d kell n ‘gūus la d wung ne puusgo.’ D sā n maand woto, d na n tōog n yū neb “yel-manesem sēn yaa sōma, la sēn sakd Wēnnaam” n gūud a ra-kāsengā. (2 Pue. 3:11, 12) D sēn vū to-to wā n wilgd d sā n gōee Wēnnaam daabā maaneg wēengē bu d sā n pa gōe. Rē me n wilgd d sā n sūd kūsa sūd tu dūni-kāngā sāoongā ta n saame. Woto wā, bū d ‘puus Wēnnaam n da bas ye.’ (1 Tes. 5:17) D ruk a Zezi togs-n-taare, n mi n bao zīg n puus d yembre. D sā n wae n puusd a Zeova n kaoosdē, d zoodā pāng na n paasdame. (Zak 4:7, 8) Ad zood a woto paoong sūd yaa bark tēkē!

18 Biiblā yeelame: “A Zezi sēn da be dūniyā zugā, bāmb sēn kelem n puus ne kosg la nintāmā, sēn tōe-a wā fāaga bāmb kūum pugē. Wēnnaam leoka bāmb puusg bāmb sakrā yīnga.” (Heb. 5:7) A Zezi puusa Wēnnaam n kos sōngre, n tōog n kell n sak-a n tāag a kūum. Woto kūtame t'a Zeova vuvug a Biigā, t'a tu vū saasē n pa le tōe n ki ye. Baa sēn wa n yaa zu-loees la makr nins fāa la d segda, tōnd me tōe n kell n saka d Ba a Zeova. D sā n kell n ‘gūus la d wung ne puusgo,’ d na n wa paama vūm sēn ka setā.

"Mam na n gūu
Wēnnaam." –MII. 7:7.

Y NA N LEOKAME TU BŌE?

Mak-sōng bug la no-rees a Miise
kō tōndo?

Bōe ne bōe n wat tu d gūudē?

Wān to la d tōe n wilg t'a Zeova
sēn maand sū-marā noom-d
lame?

WĀN TO LA D TŌE N KELL N 'GŪ WĒNNAAAM'?

KIRISTĀ singa a naamā ruub saasē yvumd 1914, tu dūni-kāngā yaoolem wakatā me sunge. Yvum-kānga, zabr n zīnd saasē, t'a Zezi rig a Sūtāan ne a zīn-dāmbā tu b sig tēngā zugu. (*Karm-y Wilgr* 12:7-9.) A Sūtāan miime t'a 'wakatā yaa bilfu.' (Wil. 12:12) La baa b sēn yeel t'a "wakat yaa bilfā," kolga yvum koabg masā, tu saabā ket n nan pa ta ye. Rē tōe n kūtame tu kēer tagsdē tu yaoolem wakatā kaoosda saabo. Tōnd sēn gūud t'a Zeova wa sāam dūni-kāngā wā, d sā n pa gūusi, d tōe n wa yāgdame, n getē t'a basame tu kaoosdē.

² D sā n pa maag-m-meng soaba, tōe n waa ne yelle. Bala, d tōe n wa yū yāg-yāg n maan būmb n pa reng n tags ye. La bōe n tōe n sōng-d tu d gū Wēnnaam? Sōs-kāngā na n sōng-d lame. A na n leoka sogs-kāensā: 1) Mak-sōng bug la no-rees a Miise kō tōnd maag-m-mengā weengē? 2) Bōe n na n maan tu wilg tu saabā ta n saame? 3) Wān to la d tōe n wilg t'a Zeova sēn maand sū-marā noom-d lame?

MAK-SŌNG BUG LA A MIISE KŌ TŌNDŌ?

³ *Karm-y Miise* 7:2-6. No-rees a Miise wakatē wā, Israyell nebā ra kūsda a Zeova, tu b kūsgā tar paasgo. Rīm-wēng a Akaaz wakatē wā la yelā maneg n zēne. A Miise maka nin-kāensā sēn da yaa wēn-kūsdbā ne "gōose." Ned sā n kēnd gōos suka, kōsd-a lame tu zabdē. Woto me, Israyell nebā ra maanda b taabā wēng tu zabd-ba. Wēnemā ra paama pānga, tu neb sēn kī ne taab meng ra maand

1. Bōe n tōe n kūt tu d getē tu dūniyā saab kaoosdame?
2. Sōs-kāngā na n leoka sogs-buse?
3. A Miise wakatē wā, Israyell nebā manesem da yaa wāna?

taab wēnga. A Miise ra miime t'a pa tar yellā tuum ye. Rē n so t'a puus a Zeova ne a sūur fāa, n da maag a yīng n gūudē t'a wa maneg yellā. A ra kusa sūd t'a Zeova wakatā sā n ta, na n manegame.

4 Wa a Miise, tōnd me vuu ne neb sēn yaa ratem-m-ye rāmba. Neb wusg yaa "zu-beoog rāmba, nin-zaalse, neb sēn ka tar nimbāan-zoeere." (2 Tūm. 3:2, 3) D tuimd-n-taase, d karen-bi-taas wall d yags sā n yaa ratem-m-ye rāmba, sāamda sūur wusgo. La tōnd suka, kēer n segd zu-loeeg wēnem sēn yūd rē. A Zezi yeelame tu ned sā n sak yē, a zak rāmb tōe n kisg-a lame. A sēn yeel būmb ningā wōnda Miise 7:6 goamā. A yeela woto: "Mam waame n na n welg rao ne a ba, la bi-pugl ne a ma, la pag ne a sūd ma. La ned meng yir dāmb na n yū a bēeba." (Mat. 10:35, 36) Y zakā neb sēn pa tūud a Zeova sā n yaand-y wall b namsd-y-yā, tōe n yū toog wusgo. Sā n wa yaa woto bu y ra kom sraood n maan b sēn datā ye. Kell-y n sak-y-yā a Zeova, la y maag y yīng n gū t'a wa maneg yellā. Y sā n puusd-a wakat fāa n kot sōngre, a na n kō-y-la pāng la yam tu y tōog n kell n sak-a.

5 A Zeova keoa a Miise a maag-m-mengā yīnga. Rīm-wēng a Akaaz kiime, t'a biig a Ezekias sēn yū rīm-sōngā ledg-a. A Ezekias sōnga Israyell nebā tu b lebs n tū a Zeova. A Miise yāa bōn-kāensā fāa. Sēn paase, a Zeova bu-kaoorā koees nins a Miise sēn taas Samari nebā pidsa wakat ning Asiiri sodaasā sēn wa n sāam Israyell rūtg soolmā.—Mii. 1:6.

4. Zu-loe-bus la tōnd segda?

5, 6. Wān to la a Zeova keoa a Miise, la bōe la a Miise paam n yā?

6 La a Miise kiime n pa yā bāngr-goam nins a Zeova sēn kut t'a togsā fāa pidsg ye. Wala makre, a ra yeela woto: "Wakat watame tu Zu-soabā roogā tāng na n zēk n yūg tāensā fāa. La buud wusg na n maga taab n kēng be. Buud wusg na n waame n wa yeele: 'Wa-y tu d ru Zu-soabā tāng zug n kēng a Zakoob Wēnnaam doogē wā tu b zāms tōnd d sēn tog n maan būmb ninsi, la d tū bāmb sore.'" (Mii. 4:1, 2) A Miise kiime tu bāngr-gom-kāngā nan pa pids ye. Baasgo, a ra yāka yam tu baa neb a taabā sēn maandg fāa, yē na n kell n saka a Zeova n tāag a kūum. Rē n so t'a yeel yaa: "Baa buudā fāa sā n waoog b mens wēnnaam-dāmba, tōnd na n waooga Zu-soab a Wēnnaam la d sak bāmb wakat fāa." (Mii. 4:5) A Miise tōog n maaga a yīng n gū a Zeova zu-loeesā pugē. Bala, a ra kusa sūd t'a Zeova na n pidsa a pulemsā fāa. A ra teega a Zeova zāng-zānga.

7 Tōnd me kusa a Zeova sūd zāng-zāng wa a Miise bu? Būum wusg n wilgd tu d segd n kūs-a-la sūda. D ne a Miise bāngr-gomdā sēn pidsdi. Rūndā-rūndā sēn yaa yaoolem wakatā, neb milyō-rāmb sēn yaa buud toor-toor neb n wat 'Zu-soabā tāng zugu.' Baa b tēnsā sēn mi n zabd taabā, bāmb "dūka b sūusā n kud wāgse," n pa 'le zāmsd zabr yes ye.' (Mii. 4:3) Y sēn paam n naag a Zeova nin-buiidā sēn nong laafū wā pa noom-y sūda?

8 Tōnd fāa ratame t'a Zeova sāam dūni-kāngā tao-tao. La d sā n dat n maag d yīng n gū a Zeova, d segd n gesa yelā wa a sēn get-b to-to wā. A yāka raare, t'a Zezi Kirist sēn yaa 'rao

7, 8. a) Bōe yīng tu d segd n kūs a Zeova sūda?
b) Bōe la d tōe n maan tu sōng-d tu d ra getē tu saabā kaoosdame?

A Zeova Kaset rāmbā modgdame n sōngd ticingā neb nins tēeb sēn maagā
(Ges-y sull 16, 17)

ning a sēn yākā' na n kao ādem-biisā bvvdo. (Tvv. 17:31) La nand tu ra-kāng ta, Wēnnaam kōo nebā fāa weer tu b tōe n "bāng sēn yaa sūdā," n tū rē n wa paam fāagre. Yaa yōor yelle. (*Karm-y 1 Timote 2:3, 4.*) D sā n maand d sēn tōe fāa n sōngd d taabā tu b bāngd a Zeova, na n yaa wa wakatā loogda tao-tao. Ka la bilfu, bū-kaoorā daar na n taame. Wakat kānga, d sūur na n yu noog d sēn modg wusg koēegā mooneg pugē wā.

BÖE N NA N MAAN TU WILG TU SAABĀ TA N SAAME?

9 *Karm-y 1 Tesalonik rāmb 5:1-3.* Ka la bilfu, nebā na n yeelame tu 'laafu la yīn-maasem.' D sā n pa rat tu gom-kāensā tudg-du, d segd n 'gūusame, la d tall yam sēn vēen sōma.' (1 Tes. 5:6, MN) Sēn na yul tu d ra wa gūs Wēnnaam daabā maaneg weengē, d na n goma būmb kēer yelle. Yaa yel sēn maande, n

9-11. Pipi Tesalonik rāmb 5:3 bāngr-gomdā zoe n pidsame bu? Wilg-y leoora vōore.

na n pak sor tu b wa tōog n yeel tu "laafu la yīn-maasmā."

10 Dūni gill pipi zabrā ne zabr a yiib-n-soabā poore, tēnsā taoor dāmb ra baooda laafu wā ne b sūy fāa. Pipi zabrā loogr poore, b lugla Sosiete de nasiō wā, n tēed t'a na n tōogame tu laafu zīndi. Zabr a yiib-n-soabā poore, b lugla Nasiōzīni wā me rē yīnga. Tēnsā taoor dāmb ne tūudmā taoor dāmb ra kūsa sud tu sigl-kāensā na n tōogame tu laafu zīnd dūniyā zugu. Wala makre, Nasiōzini wā wilgame tu yūvumd 1986 soabā, tēnsā fāa segd n naaga taab n bao laafu. Yūvum-kānga, Papā sēn yaa Katolik tūudmā taoor soabā tigma tēns wusg taoor dāmba, ne tūudum a taabā taoor dāmb Asiiz sēn be Itali soolmē wā, tu b puus laafu wā yīnga.

11 La bōn-kāens baa a ye pa yu 1 Tesalonik rāmb 5:3 bāngr-gomdā pidsg ye. Bōe yīng tu d yet woto? Bala, toog pa paam-b zīig pugē wa bāngr-gomdā sēn wilgā ye.

12 And dāmb la sēn na n wa yeel tu "laaft la yīn-maasmā"? Bōe la kiris-neb ne yūvrā taoor dāmb la tūudum a taabā taoor dāmb na n maan wakat kāngā? La tēnsā taoor dāmb yē? Biiblā pa leok sog-s-kāensā ye. D sēn mi bal yaa tu baa "laaft la yīn-maasmā" yeelg sēn na n yū to-to, la baa sā n wa wōnd b sūd tōogame tu laaft zīndi, pa na n yū laaft hakik ye. Dūniyā na n ket n bee a Sūtāan nugē. Dūni-kāngā yaa wēng wūsgo, n na n kell n yū wēnga. Rēnd d sā n tē gom-kāensā sēn yaa belgrā n kēes d toog politikā pugē, na n yū kaeto.

13 Karm-y Wilgr 7:1-4. D sēn gūud 1 Tesalonik rāmb 5:3 bāngr-gomdā pidsgā, malegs n yōk sobd nins sēn na n kūt tu to-kāsengā sūngā. Bōe yīngā? Tūm-tūmd a Zā wilgame tu yaa sēn na yūl tu "Wēnnaam nonglem yembsā" sēn yaa kiris-neb nins sēn paam zaeebā paam b yaoolem bāndā.* B fāa sā n wa paam yaoolem bāndā, malegsā na n basa sāoong sobdā. Rē na n waa ne bōe?

14 Babilon-kāsengā sēn yaa ziri tūudum toor-toorā na n paama būmb ning a sēn segd ne wā. B na n sāam-a lame. A sāoongā wakate, ned baa a ye pa na n tōog n sōng-a ye. Rūndā-rūndā menga, būmb wūsg n wilgd t'a sāoongā ta n saame. (Wil. 16:12; 17:15-18; 18:7, 8, 21) Sūd me, kiba-kūtbā wae n kōta

* Y sā n dat n bāng welgr ning sēn be pipi bāndā ne yaoolem bāndā sūkā, y tōe n gesa yūvmd 2007 yūvom-vēkr kiuug pipi daar Gūusg Gasgā (ne farēndā) seb-neng 30-31.

12. Bōe la tōnd mi "laaft la yīn-maasmā" yeelg weengē?

13. Bōe yīng tu malegsā yōk sobd nins sēn na n wa ne sāoongā?

14. Bōe n wilgd tu Babilon-kāsengā sāoong ta n saame?

kibay sēn wilgd neb sēn wūt tūudmā la tūudmā taoor dāmba. Woto yaa kaset tu Babilon-kāsengā tēendbā sōor tara boogre. Baa ne rē, tūudmā taoor dāmb pa tēed tu yell n yegd-b ye. Ad b sūd belgda b mense! Nebā sā n wa yeel tu 'laaft la yīn-maasem,' tēnsā taoor dāmb na n yika zīig pugē n zab ne ziri tūudmā, n sāam-a zāngā. Babilon-kāsengā na n menema wakat fāa yīnga. Yāmb pa tagsd tu bōn-kāensā fāa sekā d na maag d yīng n gū sūda?—Wil. 18: 8, 10.

WĀN TO LA D WILGD TU WĒNNAAM SĒN MAAND SŪ-MARĀ NOOM-D LAME?

15 Baa nebā sēn sāamd a Zeova yūvrā, a maanda sū-mare, n gūud wakat ning sēn zemsā n na n maneg yellā. A pa rat tu pū-peelem soab baa a ye sāam ye. (2 Pte. 3:9, 10) Yaa woto ne yāmb me bū? Nand t'a Zeova daarā ta, būmb kēer n be d sēn tōe n maan n wilg t'a sēn maand sū-marā noom-d lame.

16 D sōng neb nins tēeb sēn maagā. A Zezi yeelame tu ned sēn da zāag ne a Zeova sā n lebg n wa, sū-noog bee saasē. (Mat. 18:14; Luk 15:3-7) Rēnd baa ned sā n da wilg t'a nonga a Zeova n pa le tūud-a ne yēsem, a Zeova ket n nong-a lame. D sā n sōng ned sēn da bas tīgingā t'a lebg n wa, d noogda a Zeova la malegsā sūuri.

17 Yāmb basa Wēnnaam raabā maaneg bū? Tōe tu tīgingā ned n maan-y būmb n sāam y sūuri, tu y zāag ne a Zeova siglgā. Tōe tu kaoosa bilfu. Rēnd yūta sōma tu y sok y meng woto: 'Mam vūmā yaa sōma masā, tu m sūrā

15. Bōe yīng t'a Zeova maand sū-mare?

16, 17. a) Bōe yīng tu d rat n sōng neb nins tēeb sēn maagā? b) Bōe yīng tu sēn bas-b a Zeova wā segd n lebg n wa a nengē tao-tao?

noom n yuud pīndā bū? Yaa a Zeova n beeg maam bū, bū ned sēn pa zems zāng n beeg-ma? A Zeova zoe n maana būmb n sāam m sūur sūda? A Zeova maand-d-la neer wakat fāa. Baa rūndā-rūndā, d sā n pa tūud-a wa d sēn pulm-a wā, a basame tu d ket n tōe n dū bōn-sōma nins a sēn kōt-dā nafa. (Zak 1:16, 17) A Zeova raarā ta n saame. Yaa masā la d segd n lebg n wa d Ba a Zeova sēn nong-dā nengē, la d le wa tīgingā pugē. Yaa be bal la d tōe n paam koglg yaoolem wakatā pugē.—Tōo. 33:27; Heb. 10:24, 25.

18 D teel d taoor lūtbā ne d sūy fāa. A Zeova wilgda tōnd sor la a kogend-d wa pe-kum-sōng sēn get a piis yell to-to wā. A yāka a Bi-riblā tā yaa a pe-kumbā kāsma. (1 Pie. 5:4) Tōnd tīgimśā tus koabg la zakā pusē, kāsem-dāmbā geta d ned kam fāa yelle. (Tvv. 20:28) D sā n teend sēn lūtbō tōnd taoorā, d wilgda a Zeova ne a Zezi tu d sūur nooma ne būmb nins b sēn maand tōnd yīngā.

19 D bao d tēed-n-taasā zīigē. Rē baooda bōe maanego? Pīnd wēndē wā,

18. Bōe yīng tu d segd n teend sēn lūtbō tōnd taoorā?

19. Bōe yīng tu d segd n baood d tēed-n-taasā zīigē?

bēeb sā n wat n na n zab ne sodaas sēn mi zabr sōma, sodaasā sersdame n kolg taaba, n seg-ba. B sā n teeg taab woto, b pāngā paasdame. Bala, bēebā pa tōogd n kē b svk ye. Rūndā-rūndā, a Sūtāan maneg n zabda ne Wēnnaam nin-buiidā. Pa masā la d segd n zabd ne d tēed-n-taasā ye. D segd n baooda b zīigē, n pa get b kong-bōonesā ye. Sēn paase, d segd n kūsa a Zeova sūda.

20 Bū d fāa modg n kell n gū Wēnnaam, la d ra gūs a raabā maaneg weēngē ye. D gū wakat ning nebā sēn na n wa yeel tu "laafu la yīn-maasmā," la sēn paam-b zaebā yaoolem bāndā ningri. Rē poore, malegs a naasā na n basa sobd nins sēn na n wa ne sāoongā, tu tēnsā taoor dāmbā sāam Babilon-kāsengā. La nand tu bōn-kāens maane, yuta sōma tu d sakd sēn lūtbō tōnd taoor a Zeova siglgā pugē wā. D baood d tēed-n-taasā zīigē, la d kūsd a Sūtāan ne a zīn-dāmbā. Segdame me tu d tū yūl-gulsdā sagl-kāngā: "Yāmb fāa sēn tēed Zu-soabā, bū y maan daood n keng y sūyā."—Yūl 31:25.

20. Bōe la d segd n maan masā tēka?

Yaa masā la d segd n baood d tēed-n-taasā zīigē,
la d kūsd a Sūtāan ne a zīn-dāmbā
(Ges-y sull 19)

*"Tōnd na n kitame ti
d nanambs a yopoe ne
d nin-kāsems a nii zab
ne-ba."* –MII. 5:4.

WĀN TO LA Y NA N LEOKE?

Wān to la a Ezekias, a Ezai,
a Miise ne Zerizalem nanambsā
wilg tu nin-buiidā yell sūd pak-b
lame?

Rūndā-rūndā, nanambs a yopoe
ne nin-kāsems a nii wā makda
ānd dāmba, la wān to la b sōngd
Wēnnaam nin-buiidā?

Bōe la d segd n maan rūndā
tēka, n wa tōog n yals kān-kāe
sasa ning bēebā sēn na n zab
ne-dā?

RŪNDĀ-RŪNDĀ, ĀND DĀMB LA NANAMBS A YOPOE NE NIN-KĀSEMS A NII WĀ?

NA MAAN yūum 750 sēn deng a Zezi rogmā, Israyell rīmā ne Siiri rīmā yikame n na n zab ne Zida soolmā. Bōe yīnga? B ra rat n deega Zerizalem, n sik rīm a Akaaz naamē wā, n ledg-a ne ned a to. Tōe tu nin-kāng ra pa a Davud yageng ye. (Ezai 7:5, 6) Israyell rīmā ra segd n bāngame tu bāmb raabā pa na n tōog ye. Bala, a Zeova ra pulmame tu yaa a Davud yagensā n na n dū naam wakat fāa. A sēn pulem fāa yaool n pidsdame.—Zoz. 23:14; 2 Sām. 7:16.

² Sungre wā, ra yaa wa Siiri rīmā ne Israyell rīmā na n tōoga zabrā. Raar a yembr bala, b kū a Akaaz sodaas tus koabg la pisi. B kū "rīmā biig" a Maaseza me. (2 Kib. 28:6, 7) La a Zeova ra neeme. A pa yīm a sēn da pulem a Davud būmb ningā ye. Rē n so t'a tūm no-rees a Ezai t'a tu taas Zida nebā koeeg sēn kengd raoodo.

³ A Ezai yeela woto: "Gese, pa-kuil na n dūka pug n dog bi-ribla, n pūd a yūv t'a Emmanwelle, sēn dat n togs tu Wēnnaam bee ne tōndo. . . . Sēn deng biigā sēn na bāng tu zāgs wēng la a maan neere, nebā na n yik n basa tēng ning yāmb sēn be n zoet rīm-dāmb a yiibā t'a lebg zaalem." (Ezai 7:14, 16) Yaa sūd tu verse 14 gomda Mesi wā rogem yelle. (Mat. 1:23) La a Zezi rogmā wakate, Siiri rīm ne Israyell rīm pa zab ne Zida ye. Rēnd bāngr-gomd ning sēn gomd a Emmanwell yellā segd n deng n pidsa a Ezai wakatē wā.

1. Bōe yīng tu Siiri rīmā ne Israyell rīmā sēn da rat n maan būmb ningā pa tōe n tōoge?

2-4. Wilg-y Ezai 7:14, 16 goamā sēn pids to-to a) a Ezai wakatē wā. b) a Zezi wakatē wā.

4 A Ezai sēn togs bāngr-gomdā poor bilfu, a pagā rūka puga, n dog bi-ribl tū b pud a yuūr tu Maher-Salal-Kas-Baz. Tōe tu yaa bi-kāng la a Ezai sēn bool t'a Emmanwellā.* Pīnd wēndē wā, būmb sēn maan biig rogem wakat tōe n kutame tu b pud-a yuūr ninga, t'a roagdbā ne neb a taabā yaool n boond-a ne yuūr a to. (2 Sām. 12:24, 25) Tōe tu yūl woto ne a Zezi. Būmb kae n wilgdē tu b ra boond-a lame t'a Emmanwell ye.—*Karm-y Ezai 7:14; 8:3, 4.*

5 Israyell ne Siiri sēn wa n dat n zab ne Zida wā, rē tu Asiiri magdame n na n soog tēn-yagsā. Asiiri ra yaa tēng sēn nong zaba, t'a pāngā me tar paasgo. Ezai 8:3, 4 wilgame tu Asiiri na n deng n tōoga Siiri la Israyell n yaool n zab ne Zida. La wall tu Zida rīm a Akaaz tē goam nins Wēnnaam sēn tūnug ne a Ezai n togsā, a maana yalemdo, n tu kos Asiiri nebā sōngre. Rē wa n kutame tu Asiiri soog Zida nebā n nams-ba. (2 Rīm 16:7-10) Ad a Akaaz sīd yūl naab sēn pa tum a tūvmd sōmā! Bu d ned kam fāa sok a meng woto: ‘Mam sā n wa rat n yāk yam n maan būmb sēn tar yōodo, m teegda Wēnnaam bu, bu yaa ninsala?’—Yel. 3:5, 6.

RĪM SĒN PA YŪ WA A AKAAZ

6 A Akaaz kii yūvmd 746 sēn deng a Zezi rogmā, t'a biig a Ezekias reeg naamā. Rē tu Zida nin-buiidā

* Hebre gom-bil ning b sēn lebg Ezai 7:14 tu ‘pa-kuilā’ tōe n yūl pug-sad bu paga. Rēnd pa-kuil ning yell a Ezai sēn gomdā tōe n yūl a meng pagā, la a Zezi ma a Maari me.

5. Bōe la rīm a Akaaz yāk yam n maan tu yū yalemdo?

6. Bōe n kut t'a Ezekias yū toor ne a Akaaze?

ra yaa naong rāmba, n da bas a Zeova tūub me. Woto wā, a Ezekias sēn deeg naamā, bōe la a ra na n deng n maane? A ra na n bao n sōnga nebā tu b yidg laogā wēengē bu? Ayo. A Ezekias ra nonga a Zeova, la a rat a nin-buiidā neer me. Pipi būmb a sēn maan yaa sōng nebā tu b lebs n sung a Zeova tūubu. A sēn bāng Wēnnaam sēn dat t'a maan būmb ningā bala, a saka tao-tao. Woto pa mak-sōng n kō tōnd sūda?—2 Kib. 29:1-19.

7 Levi nebā ra na n tūma tūvmd-kāseng n sōng Zida nebā tu b lebs n sung Wēnnaam tūubu. Rē n so t'a Ezekias tigim-ba, n yeel t'a na n teel-b lame. Mams-y n ges-y nin-kāensā sēn da nong Wēnnaamā sūur sēn yū noog to-to, a Ezekias sēn wa n yeel-b woto wā: “Zu-soabā yāka yāmb tu y yaas bāmb taoor n waoog bāmb la y maan b tūvmd.” (2 Kib. 29:11) Yaa Wēnnaam meng n kō Levi nebā noor tu b sōng nin-buiidā tu b tū yē.

8 A Ezekias boola Zida ne Israyell nin-buiidā tu b wa tu b maan Pak sēn na n yū kāsenga. Pakā loogr poore, b maana Bur sēn ka rabull kibsā sēn kaoosd rasem a yopoe wā. Nin-buiidā sūur yūl noog ne kibsā, hal tu b maan-a rasem a yopoe n paase. Biiblā yeela woto: “Sū-no-kāseng zīnda Zerizalem. Tu bōe, hal Israyell naab a Davūd biig a Salomo zamaanē, būmb a woto ka le maan Zerizalem ye.” (2 Kib. 30:25, 26) Yaa vēeneg tu kibsā kenga nebā fāa raoodo. D sā n karem 2 Kibay 31:1 wā, d bāngdame tu b sēn

7. Bōe yīng tu Levi nebā ra tog ne rīmā teelgo?

8. Bōe me la a Ezekias maan n na n sōng nin-buiidā tu b lebs n tū a Zeova, la rē kutame tu b maan bōe?

A Ezekias goamā
kenga nebā sūyā
(Ges-y sull 12, 13)

maan kibsā n sa wā bala, b yiime n
“ke ra-lugdsā, la b sāam Astarte bōnnaandsā, la b wā kunkubā tēn-kugā
ne tēn-kug a taabā.” Woto, Israyell
nebā wilga vēeneg tu b lebs n singa
a Zeova tūubu. Rē ra na n sōng-b-la
zu-loees nins sēn da na n puglā sasa.

RĪMĀ TEEGA A ZEOVA

9 Wa a Ezai sēn deng n togsā, Asiiri
sodaasā zaba ne Israyell rutg riungā n
tōoge, n yōg a nebā n tu maan yembse.
Woto, Israyell rīmā sēn da rat n deeg
Zida naamā n kō ned sēn pa a Davūd
yagengā pa tōog ye. La bōe la Asiiri
magd n na n maan masā? B sēn tōog
Israyellā poore, b singame n na n
zab ne Zida. Biiblā yeelame: ‘Naab a
Ezekias sēn deeg naam tu yvum piig
la a naasnē, Asiiri naab a Senakeriib
kēngame n tu zab ne Zida nebā n deeg
b tēns nins sēn tar lalsā.’ A Senakeriib
tōog n deega Zida tēns 46. Mams-y wa
yāmb sēn da na n be Zerizalem wakat
kānga, tu Asiiri sodaasā reesd Zida

9. a) Bōe n kut tu Israyell rīmā sēn da rat būmb
ningā pa tōoge? b) Singrē wā, a Senakeriib
tōog n maana Zida nebā bōe?

tēnsā nana-nana n watē. Y manesem
da na n yū wāna?—2 Rīm 18:13.

10 A Ezekias ra miime tu yaa yelle,
la a pa yees n tu kos tēn-yagsā sēn
yaa bōn-naands pūusdbā sōngre, wa a
ba a Akaaz sēn da kūs Wēnnaam n
maanā ye. A Ezekias teega a Zeova.
(2 Kib. 28:20, 21) Tōe t'a ra mii no-rēes
a Miise sēn da yeel būmb ningā. A
ra goma Asiiri yell bāngr-gomd pugē
n yeel woto: “Tōnd na n kutame tu d
nanambs a yopoe ne d nin-kāsems a
nii zab ne-ba. Bāmb na n tōoga Asiiri
tēngā . . . ne svuse.” (Mii. 5:4, 5)
A Ezekias sā n bānga gom-kāensā
sēn yit a Zeova nengē wā, yaa vēeneg
tu kenga a raoodo. Bala, wilgdame
t'a Zeova na n tūnuga ne neb sēn pa
sodaas n tōog Asiiri nebā.

11 A Miise bāngr-gomdā ra na n
talla pidsg a to sēn tar yōod n yūda.
Ra na n yū yvum wusg a Zezi rogmā

10. Tōe tu wān to la a Miise bāngr-gomdā keng
a Ezekias raoodo?

11. A Miise bāngr-gomdā pidsg ning sēn tar
yōod n yūdā na n yū wakat būgo?

poore. Yē la 'Israyell naab' ning Biiblā sēn yeel t'a 'buudā sunga hal kudemd wakatā.' (*Karm-y Miise 4:14; 5:1.*) Bāngr-gomdā na n pidsa wakat ning bēeb b sēn mak ne "Asiiri nebā" sēn na n zab ne a Zeova nin-buiidā. Ānd dāmb la a Zeova na n kūt t'a Biigā wilg-b sor tu b zab ne bēebā n tōoge? D na n leoka sok-kāngā. La nananda, d lebs n tēeg būmb nins a Ezekias sēn maan wakat ning Asiiri nebā sēn wa n na n zab ne-bā, n bao n bāng yam ning d sēn tōe n dūk a manesmā pugē.

A EZEKIAS WILGAME T'A TARA YAM

12 D sā n wa tar zu-loeeg sēn yūd d pānga, a Zeova na n sak n sōnga tōndo. La a ratame tu d maan d sēn tōe fāa. A Ezekias maana būmb nins a sēn tōe wā. Biiblā yeelame t'a "yēsa ne a nanambsā la a gāndaadā tu b yāk yam n yēd buls nins sēn be tēngā yungā ko-nini." Sēn paase, a "kenga a meng n maneg tēngā lalg zīis nins fāa sēn da wā wā, n me gās-bēd a zugu, la b me lalg a to yunga." A Ezekias 'maana zab-teed ne gānd wūsg' me. (2 Kib. 32:3-5) Wakat kānga, a Zeova tūnuga ne a Ezekias ne a nanambsā, n paas no-reesdbā n ges a nin-buiidā yell la a kogl-ba.

13 Rē poore, a Ezekias maana būmb yōod sēn yūd bulsā yēdb la tēngā lals manegre. A sēn dat nin-buiidā neerā, a tigim-b lame n keng b raoodo. A yeel-b lame tu b "ra zoe Asiiri rīmā ne a kūngā sēn be ne yē wā ye." A paasa woto: "Sēn be-a ne tōndā yūda sēn be-a ne yē wā. Yaa ninsaalb sōngr

12. Bōe la a Ezekias ne a nanambsā maan sēn na yūl n kogl Wēnnaam nin-buiidā?

13. Bōe la a Ezekias maan tu tar yōod n yūda, la wān to la rē nef Zida nebā?

la yē tara. La Zu-soab a Wēnnaam bee ne tōnd n na n zab n kō-do." A Ezekias tēega Zida nebā t'a Zeova na n zab n sōng-b lame. A goamā "kenga nebā sūyā." Yē ne a nanambsā la a gāndaadā n paas no-rees a Miise la a Ezai sūd wilgame tu nin-buiidā yell pak-b lame, wa a Zeova no-reesā sēn deng n togsā.—2 Kib. 32:7, 8; *karm-y Miise 5:4, 5.*

14 Asiiri rīmā ne a sodaasā tu tilga b fu-rotā Lakis sēn zems kilo 44 ne Zerizalemmā. A paa be n tum neb a tāab tu b tu yeel Zerizalem nebā tu b kē yē. Nin-kāens taoor soabā b sēn da boond t'a Rabsake wā maana sūlem sēn na yūl tu rīmā raab pidi. A goma hebre buudā goama, n sagl Zida nebā tu b kūs b rīmā n sak Asiiri rīmā, la a pulm-b tu b sā n sake, yē na n wa tall-b lame n tu zīnig tēn-noogē. Yaool n da yaa ziri. (*Karm-y 2 Rīm dāmb 18:31, 32.*) Rē poore, a Rabsake yeelame tu wa buud a taabā wēnnaam-dāmbā sēn pa tōog n fāag-b Asiiri nebā nugē wā, a Zeova me pa na n tōog n fāag Zida nebā ye. Zida nebā talla yam n pa leok ye. Rūndā-rūndā me, wakat ninga, b mi n kānega a Zeova Kaset rāmbā tu b pa leok ye.—*Karm-y 2 Rīm dāmb 18:35, 36.*

15 A Ezekias sūur sāama ne yellā, la a pa kos tēn-zēng rīm sōngr ye. A tuma neb a Zeova no-rees a Ezai nengē. A Ezai yeela a Ezekias woto: "[A Senakeriib] ka na n kē tēn-kāngā pugē ye. Yē ka na n tāo pīim be ye." (2 Rīm 19:32) Būmb ning Zerizalem nebā sēn da segd n maan bal yaa kell

14. Bōe la a Rabsake yeel Zida nebā, la b manesem yū wāna?

15. Bōe la Zerizalem nebā ra segd n maane, la wān to la a Zeova fāag-ba?

n tall raoodo. A Zeova ra na n zab n sōng-b lame. Sūd me, "baraar yungo, Zu-soabā malek kēngame n tu kū neb tus koabg la pis-nii la a nu Asiiri nebā sikā zīgē." (2 Rīm 19:35) Dēnd pa a Ezekias sēn maan būmb nins n na n kogl tēngā n fāag Zida nebā ye. Yū a Zeova n fāag-ba.

KIBARĀ SĒN TŌE N NAF TŌND TO-TO

16 Bāngr-gomd ning sēn gomd nanambs a yopoe ne nin-kāsems a nii yellā pidsda rūndā-rūndā me, tu yaa pidsg sēn tar yōod n yūda. Pīnd wēndē wā, yū Asiiri nebā n wa n na n zab ne Zerizalem nebā. Ka la bilfu, bēeb b sēn mak ne "Asiiri nebā" n na n bao n zab ne a Zeova Kaset rāmbā. B raabā na n yū sāam-ba. Biiblā gomda zab-kāng yelle, n paas 'Magoog Googā' zabrā, "rūtg rīmā" zabrā, la "dūniyā rīm-dāmbā" zabrā yelle. (Eze. 38:2, 10-13; Dan. 11:40, 44, 45, MN; Wil. 17:14; 19:19) Zab-kāensā yaa zab toor-toor bū? D pa mi ye. Tōe tu yaa zab-yeng tu Biiblā boond-a ne yuy toor-toore. Ānd dāmb la a Zeova na n tūnug n tōog bēebā b sēn mak ne "Asiiri nebā"? A Miise bāngr-gomdā wilgame t'a na n tūnuga ne neb sēn pa sodaase. A yeelame tu nin-kāens yaa 'nanambs a yopoe ne nin-kāsems a nii.' (Mii. 5:4) Bāmb yaa ānd dāmba? Yaa kāsem-dāmbā sēn be tigimsā pusē wā. (1 Pte. 5:2) Rūndā-rūndā, a Zeova tūnugda ne kāsem-dāmbā sēn yaa wūsgā n get a nin-buiidā yell la a kengd b raoodo, tu b na n wa tōog n yals kān-kāe sasa ning bēebā sēn na n

16. a) Rūndā-rūndā, Zerizalem nebā makda ānd dāmba? b) "Asiiri nebā" makda ānd dāmba? d) Nanambs a yopoe ne nin-kāsems a nii wā makda ānd dāmba?

zab ne-bā.* A Miise reng n wilgame tu b na n tōoga Asiiri tēngā ne svuse. (Mii. 5:5) Sūd me, b zab-teoog a yembr yaa Wēnnaam Gomdā sēn yaa vūvusem sōng svugā.—2 Kor. 10:4; Ef. 6:17.

17 Būmb nins yell d sēn gom sōskāngā prugē wā tōe n sōnga kāsem-dāmbā. Wān to? 1) D bāngame tu sēn na yul n wa tōog n yals kān-kāe sasa ning bēebā sēn na n wa zab ne-dā, d segd n paasda d tēebā pānga, la d sōng d tēed-n-taasā me tu b maan woto. 2) Bēebā sā n wa na n zab ne-do, kāsem-dāmbā segd n basa b yam t'a Zeova sūd na n fāaga a nin-buiidā. 3) A Zeova siglā sēn na n kō-d sagls nins wakat kāngā tōeeme n pa wōnd na n naf-d lame ye. La baa d sā n wa getē tu pa na n naf-do, d segd n sakā sagls nins fāa b sēn na n kō-dā. D sā n maan woto, d na n pōsame. 4) Ned ning fāa sēn teeg laogā, ninsaalbā sigls wall sēn tagsd tu karen-bedā tara yōod wūsgā segd n toeema tao-tao. Kāsem-dāmbā segd n yūta tao-tao n sōngd ned ning fāa tēeb sēn koms t'a lebs n teeg a Zeova zāng-zāngā.

18 A Ezekias wakatē wā, neb nins sēn da be Zerizalemma ra wōnda neb sēn pa tar sōngda. Wakat n wat tu na n yū woto ne tōnd me. Sā n wa yaa woto bū d fāa tēeg a Ezekias goamā, tu na n kenga d raoodo. D tēeg tu "yaa ninsaalb sōngr" la tōnd bēebā tara, la t'a Zeova "bee ne tōnd n na n zab n kō-do."—2 Kib. 32:8.

* Biiblā prugē, yopoe wae n makda būmb sēn pid zāngā, tu nii sēn yaa yopoe tu b paas ye wā makd būmb sēn gale.

17. Sōs-kāngā tōe n sōnga kāsem-dāmbā tu b bāng būmb a naase. Bāmb la buse?

18. Wān to la sōs-kāngā tōe n naf tōnd beoogdaare?

*“B̄i y sak yāmb taoor
dāmbā la y reeg bāmb
goama, t̄i bōe, bāmb
gūuda yāmb siise.”*

—HEB. 13:17.

Y NA N LEOKAME TL BŌE?

Wān to la kāsem-dāmbā get
tīgingā neb yelle?

Bōe yīng tu d segd n sak
kāsem-dāmbā?

Bōe yīng tu d pa segd n tik
kāsem-dāmbā pān-komsmā
zug n pa kelgd b saglsā?

SAK-Y PE-KLUMB NINS A ZEOVA SĒN YĀKĀ

A ZEOVA yeelame tu yē yaa wa pe-kūma. (Eze. 34:11-14) Rē sōngda tōnd tu b bāng a sēn yaa Wēnnaam ning buudā. Pe-kūm sēn nong a piis kogend-b lame, la a get b yelle. A talld-b lame n kēnd yamd la koom sēn bee. (Yul 23:1, 2) A geta b yell wīntoog la yungo. (Luk 2:8) A kogend-b-la ne we-rūmsā. (1 Sām. 17:34, 35) A zāada pe-bi nins sēn nan dogā. (Ezai 40:11) Pesg sā n meneme a gēesd-a lame, la a tūpd sēn pogl-bā.
—Eze. 34:16.

² Pīnd wēndē wā, Israyell nebā fāa la bal ra yaa pe-kūmb la koaadba. Rēnd a Zeova sēn yeel tu yē yaa wa pe-kūmā, b wūma a vōor nana-nana. B ra miime tu sēn na yul tu piis tall laaft, yaa tulae tu b paam tu ned ges b yell la a kogl-ba. Wēnnaamā tūub wēengē me, yaa woto ne ninsaalbā. (Mark 6:34) A Zeova sā n pa get ninsaalbā yell la a wilgd-b sore, b vūmā pa tōe n yū noog ye. B pa tōe n bāng sōma ne wēng n bak ye. Sēn paase, b pa paamd koglg ye. B na n yū wa “piis sēn ka tar kūma.” (1 Rīm 22:17) La a Zeova sēn nong a nin-buiidā, a geta b yelle.

³ Tōnd me wūmda a Zeova sēn yeel tu yē yaa wa pe-kūmā vōore. D ne a sēn get a nin-buiidā yell sōma to-to wā. Sōs-kāngā pugē, d na n goma a sēn wilgd-d sor to-to wā yelle, la a sēn get d yell to-to wā me. D na n yāa tōnd me sēn segd n maanega.

PE-KLUMB-SŌNGĀ YĀKA NEB TL B SŌNGD-A

⁴ A Zeova yāka a Zezi t'a yaa tīgingā Zu-soaba. (Ef. 1:22, 23) A Zezi sēn yaa pe-kūm-sōngā, a

1, 2. Bōe yīng t'a Zeova yeel tu yē yaa wa pe-kūma?

3. Bōe yell la d na n gom sōs-kāngā pugē?

4. Wān to la a Zezi wilg t'a Zeova piisā yell pak-a lame?

rūkda a Ba wā togs-n-taare. A nonga tōnd la a get d yelle. A kō a ‘vūmā a piisā yīng’ menga. (Zā 10:11, 15) A sēn kō a vūmā pa kūun sēn sūd nafd ādem-biisā fāa sūda? (Mat. 20:28) Sūd me, a Zeova ratame tu “ned ning fāa sēn tēed [a Zezi] kōn sāam ye, la a na paam vūm sēn ka seta.”—Zā 3:16.

5 Wān to la d wilgd tu d sakda a Zezi Kirist sēn yaa pe-kūm-sōngā? A meng yeelame: “Mam piisā wūmda mam koεega. Mam mii bāmba, la bāmb tūuda maam.” (Zā 10:27) Yaa d sēn na n tūud Pe-kūm-sōngā sor-wilgrā būmb fāa pugē la d wilgd tu d wūmda a koεegā. Rē baoodame me tu d sak neb nins a sēn yāk tu b sōngd-a n get a piisā yellā. A Zezi wilgame t'a tūm-tūmdbā ne a karen-biisā na n kell n tūma tūvmd ning yē sēn sungā. A yeel-b lame tu b ‘gūl a pe-bi wā,’ la b zāms-ba. (Mat. 28:20; *karm-y Zā 21:15-17*) Koεegā mooneg sēn wa n paam pāng tu neb wūsg lebg kiris-nebā, a Zezi yāka neb tēeb sēn bu tu b get tigimsā yelle.—Ef. 4:11, 12.

6 Kaoosg zugē, tūm-tūmd a Poll sōsa ne Efεεz kiris-nebā kāsem-dāmbā, n yeel-b tu yaa vūvsem sōngā n yāk-b tu b “rulg Zu-soabā tēedbā.” (Tūv. 20:28) Rūndā-rūndā me, yaa vūvsem sōngā n yākd kāsem-dāmbā. Bōe yīng tu d yet woto? Bala, b tikda Wēnnaam Gomdā sēn yet būmb ningā zug n yākd-ba, tu yaool n yaa vūvsem sōngā n vēneg neb tu b gūls gom-kāense. Rēnd d sā n sakd kāsem-dāmbā, d wilgdamē tu d

5, 6. a) Ānd dāmb la a Zezi yāk tu b get d yelle, la sēn na yul n tōog n dū rē yōodo, bōe la d segd n maane? b) Bōe yīng tu d sakd kāsem-dāmbā ne yamleoogo?

waoogda a Zeova ne a Zezi sēn yaa Pe-kūm-kāsem-sā. (Luk 10:16) Yaa rē n kut tu tōnd sakd kāsem-dāmbā ne yamleoogā. La būvum a taab me n kut tu d segd n sak b sor-wilgrā.

7 Kāsem-dāmbā sā n na n keng b tēed-n-taasā raood wall b wilg-b sore, b tikda Biiblā sēn yet būmb ningā zugu. Saglsā b sēn kōtā pa sēn na yul n weoog b tēed-n-taasā tu b tū bāmb raab ye. (2 Kor. 1:24) Kāsem-dāmbā sēn dat yaa sōng b tēed-n-taasā tu b sā n wa na n yāk yam n maan būmb bu b tik Biiblā sagls zugu. B ratame me tu zems-n-taar la bāan zīnd tigingā pugē. (1 Kor. 14:33, 40) Biiblā yeelame tu kāsem-dāmbā ‘gūuda tōnd sūse,’ rat n yeel tu b rat n sōnga tigingā ned kam fāa t'a kell n yu a Zeova zoa. Rē n so tu saam-biig wall saam-bipoak sā n beege, wall a maanda būmb sēn tōe n wa kut t'a beeg Wēnnaam, b yuta tao-tao n sōng-a. (Gal. 6:1, 2; Ziid 22) Woto fāa pa būvum sēn segd n kut tu d ‘sak tōnd taoor dāmbā’ sūda? —*Karm-y Hebre dāmb 13:17*.

8 Tūm-tūmd a Poll sēn da yaa kāsem-soab sēn tūmd a tūvmd sōma wā gulsa Kolos kiris-nebā, n yeel-b woto: “Bu y gūus neer tu ned da sāam yāmb ne ninsaalb bāngr la b belgr sēn ka yōodo, sēn yaa ninsaalbā minund sēn yaa dūniyā rēnda la ka Kirist rēndā ye.” (Kol. 2:8) Gom-kāensā wilgda būvum a to sēn kut tu d segd n sak kāsem-dāmbā saglsā. B kogenda b tēed-n-taasā ne neb nins sēn dat n belg-b tu b zāag b mens

-
7. Wān to la kāsem-dāmbā sōngd yāmb sēn na yul tu y ned kam fāa kell n yu a Zeova zoa?
8. Wān to la kāsem-dāmbā kogend tigingā nebā?

Wa pe-kūm sēn kogend a piisā, kāsem-dāmbā me kogenda neb nins sēn be tigingā pugē wā
(Ges-y sull a 8)

ne a Zeova wā. Tūm-tūmd a Pueer ra yeela a tēed-n-taasā tu “zāmb bāngdb” la “zāmb karen-saam-dāmb” n da na n bao n belg kiris-neb nins yam sēn yuusdā, tu b kūs a Zeova. (2 Pue. 2:1, 14) Rūndā-rūndā me, mi n yaa tulae tu kāsem-dāmbā keoog b tēed-n-taasā wa a Pueer sēn maanā. Kāsem-dāmbā yaa kiris-neb tēeb sēn bū la sēn tar minim. Nand tu b yāk-b tu b lebg kāsem-dāmba, b ned kam fāa wilgame tāa wūmda Biiblā goam vōor sōma, la tāa tōe n zāmsa nebā sūdā sēn be Biiblā pugē wā. (1 Tum. 3:2; Tit 1:9) B tēebā sēn tar pāngā, n paas b sēn mi Biiblā sōma wā kūtame tu b tōe n wilg b tēed-n-taasā sor sōma.

PE-KŪM-SŌNGĀ RŪLGDA A PIISĀ LA A KOGEND-BA

⁹ A Zeova tūnugda ne a siglgā n zāmsd kiris-nebā dūniyā gill zugu, la a wilgd-b sore. Naoor wūsgo, a maanda rē ne d sēbā maasem. La wakat ninga, siglgā kōta kāsem-dāmbā bal saglse. Tōe n yū lēta b sēn guls n tool-ba, wall tigims sul yel-getbā la distrik yel-getbā maasem. Woto, kiris-nebā paamda sor-wilgri.

¹⁰ Kāsem-dāmbā segd n kogla tigingā nebā la b ges b yelle. Sēn yūd fāa, tigingā ned tēeb sā n komse, pa rē

^{9.} Wān to la kiris-nebā paamda sor-wilgr rūndā-rūndā ?

^{10.} D tēed-n-taag sā n lak n bas tigingā, bōe la kāsem-dāmbā segd n maane?

bū a maana yel-wēn-kāsenga, kāsem-dāmbā na n yū tao-tao n sōng-a. (*Karm-y Zak* 5:14, 15.) Neb kēer mi n tolg n lakame n bas tīgingā, n bas a Zeova tūbu. Sā n wa yaa woto, bōe la kāsem-soab sēn tūmd a tūvmd sōma na n maane? A na n maana a sēn tōe fāa n bao ned a woto zīiga, n sagl-a t'a lebg n wa. A Zezi yeela woto: "Yāmb Ba sēn be arzānā ka rat tu kom-bōon-kāens ned a yembr sāam ye."—Mat. 18:12-14.

KĀSEM-DĀMBĀ ME PA ZEMS ZĀNG YE

11 A Zeova ne a Zezi zemsa zāngā, la pa woto ne kāsem-dāmbā b sēn yāk tu b lūt tīgingā taoorā ye. Woto tōe n kūtame tu yū toog ne kēer tu b sak kāsem-dāmbā. Nin-kāensā tōe n tagsda woto: 'B yaa neb sēn kongd wa tōndo. Bōe yīng tu d na n tū b saglsā?' Yaa sūd tu kāsem-dāmbā pa zems zāng ye. La d pa segd n get b kong-bōonesā la b pān-komsmā bal ye.

12 Biiblā goma neb a Zeova sēn da yāk tu b lūt a nin-buiidā taoor sēn maan yel-wēn yelle, n pa solg ye. Wala makre, a Zeova ra yāka a Davūd t'a yaa Israyell rīma. La a wa n yoo ne pag sēn kē kāadem, la a maan sūlem tu b kū a sūdā. (2 Sām. 12:7-9) Makr a to yaa tūm-tūmd a Pīeere. Baa a sēn da tar tūvum-kāsems pipi kiris-nebā sukā, a maana yel-wēna. (Mat. 16:18, 19; Zā 13:38; 18:27; Gal. 2:11-14) A Ādem ne a Hawa wakatā tek n tāag rūndā, a Zezi a ye bal n yū ned sēn zems zāngā.

11. Bōe n tōe n kūt tu yū toog ne kēer tu b sak kāsem-dāmbā?

12, 13. a) Yel-wēn-bos la neb sēn da lūt a Zeova nin-buiidā taoor maan-yā? b) Bōe yīng t'a Zeova kūt tu b gūls rē Biiblā pugē?

13 Bōe yīng t'a Zeova kūt tu b gūls neb kēer a sēn da yāk kongr Biiblā pugē? Buūm a ye yaa t'a ratame tu d bāng tu yē tōe n tūnuga ne neb sēn pa zems zāngā, n wilg a nin-buiidā sore. A pūd n maanda woto wakat fāa. Rēnd d pa segd n tik kāsem-dāmbā pān-komsmā zug n yēgemdē, wall n pa kelgd b saglsā ye. A Zeova ratame tu d sak nin-kāensā la d waoog-ba.
—*Karm-y Yikr* 16:2, 8.

14 Tara yōod wusg tu d sak kāsem-dāmbā. Bōe yīnga? Tēeg-y-yā a Zeova sēn da maan to-to n taasd a nin-buiidā noy toog wakat sēn na yul tu b pōsā. Wala makre, a sēn wa n na n yiis Israyell nebā Eziptā, a tūnuga ne a Moiiz la a Aarō n taas-b noyā. Sēn na yul tu Israyell nebā pōs toog piig soabā, b ra segd n tūu noy sēn yaa takū. B ra segd n kooda pe-bi, n kok b zūmā n mes b rotā lug a yiibā zut la b rig-noyā zutu. Rē poore, b segd n wāba b nemdā fāa. Rē yīnga Wēnnaam zīnda saasē n gom ne Israyell nebā bū? Ayo. Yaa a Moiiz n taas kāsem-dāmbā noyā, tu kāsem-dāmbā taas Israyell nebā. (Yik. 12:1-7, 21-23, 29) Rēnd a Zeova tūnuga ne a Moiiz la kāsem-dāmbā n wilg a nin-buiidā sore. Rūndā-rūndā, a tūnugda ne tīgingā kāsem-dāmbā woto.

15 Sāmbg kae tu y tēra Biiblā kibay a taab sēn wilgd a Zeova sēn tūnug ne neb wall malegs n kō wēn-sakdbā noy. Naoor wusgo, nin-kāens sēn tū noyā yīng kūtame tu b pōse. Yel-kāens fāa pusē, Wēnnaam yāka yam n kō neb wall malegs noor tu b gom yē yūur yīnga, n togs wēn-sakdbā b

14, 15. A Zeova sēn da kōt a nin-buiidā noy to-to pīnd wēndē wā wilgda tōnd bōe?

Kāsem-dāmb sēn wilgd pag ne a kamb
b sēn tōe n gil tūud-n-ta-wēns to-to
(Ges-y sull 17, 18)

sēn tog n maanega. A Zeova sā n
maan woto sēn na yul n fāag a nin-
buiidā Armagedō, pa na n ling-d ye.
La kāsem-dāmb nins sēn paam n
gomd a Zeova wall a siglgā yvur yīngā
me segd n gūusame, n da tūnug ne
zu-sobend ning b sēn kō-bā n maan tu
loog nug ye.

“YĀGR A YEMBR LA PE-KŪUM A YEMBRE”

16 Rūndā-rūndā, a Zeova nin-buiidā
yaa ‘yāgr a yembre,’ n tar ‘pe-kūum a

16. “Gomd” ning sēn gomd tōnd poorē wā
yaa bōe?

yembr’ sēn yaa a Zezi Kirist. (Zā 10:16)
A Zezi yeelame t’ā na n zīnda ne a
karen-biisā “wakat fāa hal tu ta wakat
sēebo.” (Mat. 28:20) A sēn yaa rīm n
be saasē masā wā, a tara tōog n na n
maan būmb nins fāa sēn na n wa ne a
Sūtāan dūniyā sāoongā. Sēn na yul n
kell n pa Wēnnaam nin-buiidā sūk n
paam koglgo, bōe la d segd n maane?
Biiblā yeelame: “Yāmb tūbā na n wuma
gomd sēn gomd yāmb poorē wā n yetē:
‘Ad sore, bu y kēne.’” “Gomd” ning
sēn gomd tōnd poorē wā yaa bōe? Yaa
būmb nins a Zeova sēn wilgd tōnd
Biiblā pūgē wā, n paas būmb nins yē ne
a Zezi sēn tūnugd ne kāsem-dāmbā b
sēn yākā n taasd tōndā.—*Karm-y Ezai
30:21; Wilgr 3:22.*

17 Biiblā yeelame t’ā Sūtāan gōoda
“wa gūgemd sēn kelemda, n baood a
sēn tōe n paam a soab n sāame.” (1 Pte.
5:8) Wa we-rūng kom sēn tare, a pūgda
tōndo, n baood n na n paam ned ning
sēn pa gūusd wall sēn lak n bas tīngā.
Woto yīngā d segd n kell n paa tīngā
pūgē, n tall zood sōma ne a Zeova sēn
yaa d ‘sūs Pe-kūmā la d sūs Gūudā.’
(1 Pte. 2:25) Wilgr 7:17 goma sēn na n
pōs-b to-kāsengā sasa wā yelle, n yeel
woto: “Pe-bilā [a Zezi] . . . na n talla
bāmb n ta vūm ko-bunds zīisē. La
Wēnnaam na n yēesa bāmb nintāmā
fāa.” Ad sūd yaa goam sēn kengd
raoodo!

18 Sōs-kāngā tēeg-d lame tu tūvmd
ning kāsem-dāmbā sēn tūmd tīngā
pūgē wā tara yōod wūsgo. Woto wā,
wān to la nin-kāensā tōe n ges a Zezi
piisā yell sōma? Sōsg ning sēn pūgdā
na n goma rē yelle.

17, 18. a) Yel-bug n yegd tōndo, la d tōe n
kūsa sūd ne bōe? b) Bōe yell la sōsg ning sēn
pūgdā na n gome?

"Kirist me namsa yāmb yīnga, n bas mamsg ne yāmb ti y tū bāmb naoā."—1 PLE. 2:21.

Y NA N LEOKAME TL BŌE?

Wān to la kāsem-dāmbā tōe n
duk a Zeova togs-n-taare?

Wān to la kāsem-dāmbā tōe n
duk a Zezi Kirist togs-n-taare?

Bōe yīng la kāsem-dāmbā sēn mi
n kēnd n kaagd b tēed-n-taasā?

KĀSEM-DĀMBĀ, RUK-Y PE-KULM-KĀSEMSĀ TOGS-N-TAARE

PE-KULM sā n get a piis yell sōma, b tara laafū. Sebr a yembr wilgame tu pe-kūm sā n talld a piis n kēnd yamd sēn beē bal n pa get b yell sōma, kaoosg zugē, b wat n lūta bāase. La pe-kūmā sā n get pesg fāa yell sōma, piisā fāa na n nobame, n tar laafū.

² Yaa woto me ne tizingā nebā. Kāsem-dāmbā sēn yaa pe-kūmbā sēn get tizingā ned kam fāa yellā nafda tizingā tōre. Tōe tu y tērame t'a Zezi sēn yā kuungā, b nimbāaneg yōk-a lame. Bala, "bāmb sūyā sāama wusgo, la bāmb pāngā fāa seeme. Bāmb yaa wa piis sēn ka tar kūm ye." (Mat. 9:36) Bōe yīng tu nin-kāensā ra yaa wa piis sēn ka tar kūma? Bala, neb nins sēn da segd n zāms-b Wēnnaam tōogā ra yaa nin-toos la neb sēn yaa dem-deme. Sēn paase, b ra pa maand b sēn zāmsd nebā būmb ninsā ye. Wall tu tūudmā taoor dāmb ges nin-buiidā yellā, b ra kutdame tu Wēnnaam tūub yaa toog wusg ne-ba, tu yaa wa nebā tuka "zuub sēn yaa zusgo."—Mat. 23:4.

³ Rūndā-rūndā, kāsem-dāmbā tara tūvmd sēn tar yōod wusgo. Neb nins yell b sēn getā yaa a Zeova ne a Zezi rēnda. Nin-kāens tara yōod wusg a Zezi sēn yaa 'pe-kūm-sōngā' nifē, hal t'a ra-b ne a meng zūm. (Zā 10:11; 1 Kor. 6:20; 1 PLE. 1:18, 19) A nong-b-la wusgo, n sak n kō a vūmā b yīnga. Wakat fāa, kāsem-dāmbā segd n tēegame tu yaa a Zezi Kirist sēn yaa 'piisā pe-kūm-kāsengā' la b taoor soaba.—Heb. 13:20.

1, 2. a) Pe-kūm sā n get a piis yell sōma, wān to la nafd piisā? b) Bōe yīng t'a Zezi wakatē wā neb wusg ra yaa wa piis sēn ka tar kūma?

3. Bōe la kāsem-dāmbā segd n tēege?

4 Wān to la kāsem-dāmbā segd n ges tīgingā neb yelle? Wēnnaam datame tu tīgingā nebā fāa ‘sak b taoor-dāmbā,’ tu kāsem-dāmbā me ra “soog [tīgingā neb] ne pāng ye.” (Heb. 13:17; *karm-y 1 Pieer 5:2, 3.*) Woto wā, wān to la kāsem-dāmbā tōe n lūt tīgingā neb taoore, la b ra soogd-b ne pānga? Wān to la b tōe n ges tīgingā neb yelle, la b gūus n da tūnug ne zu-sobend ning Wēnnaam sēn kō-bā n maan tu loog nugu? D na n goma rē yelle.

‘A MOBGD-B-LA A YĀOOGĒ’

5 No-rēes a Ezai goma a Zeova yelle, n yeel woto: “Bāmb dulgda b nebā wa rūm-kūum sēn wābend a rūmsi. Yē zāada a pe-bi wā ne a nusi, n mobg bāmb a yāoogē, la a tēt b marāmbā.” (Ezai 40:11) Gom-kāensā bilgda a Zeova sēn get neb nins sēn ka pāng wall sēn tar zu-loeesā yell to-to. Wa pe-kūum sēn mi a piisā fāa sōma, tu būmb sā n wa paam-b bu a yū tao-tao n sōng-bā, a Zeova mii tīgingā ned kam fāa raabo, n sōngd-b ne yamleoogo. Wa pe-kūum sēn mi n duk pe-bil sēn nan dog me n mobg a yāoogē wā, d sā n wa tar zu-loe-kēgemse, a Zeova “sēn yaa nimbāan-zoeer Ba” wā na n bels-d lame.—2 Kor. 1:3, 4.

6 Ad d Ba a Zeova sūd kōo kāsem-dāmbā sēn be tīgingā pugē wā mak-sōngo! Bāmb me segd n baood n bāngda būmb nins sēn pak tīgingā nebā. Yaa kāsem-soab sēn na n bāng zu-loees nins a tēed-n-taasā sēn tarā bal la a tōe n bāng a sēn na n maan būmb ning n sōng-ba, wall a sēn tōe n

-
4. Bōe yell la d na n gom sōs-kāngā pugē?
 5. Ezai 40:11 goamā wilgda tōnd bōe a Zeova zugu?
 6. Wān to la kāsem-soab tōe n duk a Zeova togs-n-taare?

yeel būmb ning n keng b raoodo, la a sēn tōe n maan dē wakat ningā. (Yel. 27:23) Rēnd kāsem-soab segd n sōsda ne a tēed-n-taasā sōma. Yaa sūd t'a pa na n kē yel sēn pa pak-a pugē ye. La a na n gūusdame n get tīgingā neb manesem, n kelgd b sōsgā, la a modgd n ‘sōngd neb nins sēn ka pāngā.’—Tuu. 20:35; 1 Tes. 4:11.

7 Tēeg-y manesem ning Wēnnaam nin-buiidā taoor dāmb sēn da tar a Ezekuell la a Zeremi wakatē wā. A Zeova ning-b-la taale, bala b ra pa get nin-buiidā yell sōma wa sēn segdā ye. A yeela woto: “We-rūms yōga m piisā n wābe, pe-kūumbā sēn ka be wā yīnga. Yaa m pe-kūumbā sēn ka baood m piisā yīnga. Bāmb dulga b mens n bas m piisā.” Taoor dāmbā ra yaa neb sēn get b mens yell bal la yāo-be-rāmba, tu nin-buiidā namsdē. (Eze. 34:7-10; Zer. 23:1) Kiris-neb ne yuvrā taoor dāmb sēn maand wa nin-kāensa wā, Wēnnaam ninga bāmb me taale. Woto wilgdamē tu tara yōod wūsg tu kāsem-dāmbā ges tīgingā neb yell sōma.

‘MAM KŌO YĀMB MAMSGO’

8 Ninsaalbā fāa sēn pa zems zāngā, tīgingā neb kēer tōeeme n pa wūm būmb a Zeova sēn dat tu b maan vōor ye. B tōe n maanda būmb sēn pa zems ne Biiblā noyā, wall sēn wilgd tu b tēebā pa tar pāng ye. Kāsem-dāmbā manesem segd n yūt wān ne nin-kāensā? B segd n maana sū-mar ne-b wa a Zezi sēn maan sū-mar ne a karen-

-
7. a) A Ezekuell ne a Zeremi wakatē wā, bōe yīnga tu Wēnnaam nin-buiidā ra namsdē?
 - b) A Zeova sēn ning Israyell nebā taoor dāmb taalā zāmsda tōnd bōe?
 8. Kāsem-dāmbā sā n wa rat n sagl b tēed-n-taaga, wān to la b tōe n duk a Zezi togs-n-taare?

biisā. Karen-biisā ra mii n wēeda no-koeema, n dat n bāng bāmb ned ning sēn na n yū kāseng n yūd Wēnnaam Rīungā pugē. La a Zezi kell n maana sū-mar ne-ba, n da ket n zāmsd-b la a sagend-b tu b yū sik-m-mens rāmba. (Luk 9:46-48; 22:24-27) A waasa b naoā menga, n wilg-b yū sik-m-meng soab sēn dat n yeelga. Kāsem-dāmbā me segd n yū sik-m-mens rāmba.
—**Karm-y Zā 13:12-15; 1 Pie. 2:21.**

9 Daar a yembre, tūm-tūmd a Zak ne a Zā talla manesem sēn wilg tu b tagsdame tu taoor lūtbā segd n sooga b tēed-n-taasā. B kosa a Zezi t'a kūt tu b nin-yend zīnd a goabga, t'a to wā zīnd a rtg Wēnnaam Rīungā pugē. La a Zezi rembs-b lame, n yeel woto: "Yāmb mi tu soolem toey-toeyā nanambs maanda bāmb pānga, la tu nin-kāsems soo bāmba. A kōn yū woto yāmb suk ye. La ned ning fāa sēn dat n yū yāmb nin-kāsenga, bu a yū yāmb sōangda." (Mat. 20:25, 26) Tūm-tūmdbā fāa ra segd n maoome n da bao n soog b tēed-n-taasā ne pānga, rat n yeel tu wilg-b būmb nins b sēn segd n maanā wakat fāa ye.

10 A Zezi ratame tu kāsem-dāmbā rūk yē togs-n-taare, n ges b tēed-n-taasā yell sōma. B segd n tūmda b neer yīnga, n pa baood n na n soog-b ye. Tūm-tūmd a Poll ra yaa sik-m-meng soab wa a Zezi, bala, a yeela Efēez tīgingā kāsem-dāmb woto: "Yāmb mii mam yel-manesem yāmb suk wakat fāa, hal mam sēn wa Azi soolem pipi tu ta masā. Mam sakda Zu-soabā ne sik-m-meng yam." A Poll ra ratame tu nin-kāensā yū sik-m-mens

9. Sagl-bug la a Zezi kō a tūm-tūmdbā?

10. Wān to la a Zezi rat tu kāsem-dāmb ges tīgingā neb yelle, la mak-sōng bug la a Poll kō zi-kāng weengē?

rāmba, la b tūm wūsg b tēed-n-taasā neer yīnga. A paasame: "Mam wilga yāmb būmb fāa tu ne tūmd a woto, a zemsame tu y tūm n sōng neb nins sēn ka pāngā." (Tūv. 20:18, 19, 35) A yeela Korēnt tīgingā neb me tu yē pa b tēebā soaada, la t'a yaa b tūm-n-taaga. A paasame tu yē sēn dat yaa a sōng-b tu b tū Wēnnaam ne sū-noogo. (2 Kor. 1:24) Ad a Poll sūd kōo kāsem-dāmbā mak-sōngo!

TALL-Y SUD KOEEGĀ KĀN-KĀE

11 Kāsem-dāmbā sā n na n kō sagl fāa, b segd n tika Biiblā sēn yaa 'sud koeegā' zugu. (Tūt 1:9) B tog n maana rē "ne sū-maasem" me. (Gal. 6:1) Kāsem-soab sēn tūmd a tūmd sōma modgdame n sōngd a tēed-n-taasā tu b sā n na n yāk yam n maan būmb bu yū b sēn nong a Zeova la a Gomdā yīnga. A pa modg-b ye. Wala makre, saam-biig sā n wa segd n yāk yam n maan būmb sēn tar yōod wūsg n tūkos kāsem-soab sōngre, kāsem-soabā tōe n wilg-a-la Biiblā sags wall tōnd sēbā sēn yet būmb ning rē zugā. Sēn paase, a tōe n sagla a tēed-n-taagā t'a tags a sēn na n yāk yam n maan būmb ningā sēn tōe n sāam wall maneg yē ne a Zeova zoodā yelle. Kāsem-soabā tōe n tēeg-a lame tu tara yōod t'a reng n puus Wēnnaam n yaool n yāk yam n maan būmbu. (Yel. 3:5, 6) Rē fāa poore, kāsem-soabā na n basa a tēed-n-taagā t'a yāk yam a toore.—Rom 14:1-4.

12 Yaa Biiblā bal la kāsem-dāmbā segd n tik n wilg b tēed-n-taasā sore. Woto wā, zemsame tu b bāng Biiblā sōma tu b sā n na n kō saglg fāa, bu b tik a zugu. B sā n maand woto, na n sōng-b

11, 12. Wān to la kāsem-soab tōe n sōng a tēed-n-taagā t'a yāk yam tu zemse?

Kāsem-dāmbā sōngda b zagsā rāmb
tu b segend b mens koe-moonegā yīnga
(Ges-y sull 13)

lame tu b ra tūnug ne zu-sobend ning
Wēnnaam sēn kō-bā n maan tu loog
nug ye. Kāsem-dāmbā segd n tēegame
tu pa bāmb la tīgingā neb zu-soben-
dāmb ye, la t'a Zeova ne a Zezi taoore,
tīgingā ned kam fāa tūkda a zuubo.
—Gal. 6:5, 7, 8.

'YU-Y MAMSG BĀMB YĪNGA'

13 Tūm-tūmd a Pīer sēn sagl tīgingā
kāsem-dāmb tu b ra soog b tēed-n-
taasā ne pāngā poore, a yeel-b lame
tu b yū "mamsg bāmb yīnga." (1 Pīe.
5:3) Wān to la kāsem-soab tōe n yū
mamsg a tēed-n-taasā yīnga? D tēeg
būmb a yiib Biiblā sēn yete. Pipi, Biiblā
wilgame tu nand tu b yāk saam-biig t'a
lebg kāsem-soaba, a segd n yū ned
sēn tōe a menga, la sēn gūusd t'a yel-
manesem yaa sōma, rat n yeel t'a segd
n mii Wēnnaam noyā sōma, la a mi
a sēn tōe n tū-b to-to. Baa a sā n wa
be yell taoore, a maagda a yīnga, n

13, 14. Zī-bus weengē la kāsem-dāmbā segd n
kō mak-sōngō?

tags sōma n yaool n yāk yam n maan
būmbu. Yiib-n-soaba, a segd n yū
ned sēn get "a meng yir dāmb yell tu
zemse." Kāsem-soab sā n kēe kāadem,
a segd n geta a pagā ne a kambā yell
sōma, bala, "ned sā n ka tōe n ges a
meng yir yelle, yē na n maana wān n
tall Wēnnaam tēedbā?" (1 Tūm. 3:1, 2,
4, 5) Tīgingā neb sā n ne kāsem-dāmbā
sēn maand woto, b yam gāe bāane,
bala, b miime tu b tōe n teeg-b lame.

14 Kāsem-dāmbā lūta taoor koe-
moonegā pugē me, n kōt b tēed-n-taasā
mak-sōngo. Zī-kāng weengē, a Zezi
kōo kāsem-dāmbā mak-sōngo. A sēn
wa n be tēngā zugā, koe-moonegā n
da pak-a n yūda. Sēn paase, a wilga a
karen-biisā b sēn segd n moon koeegā
to-to. (Mark 1:38; Luk 8:1) Kāsem-
dāmbā me sā n naagd b tēed-n-taasā n
moondē, nooma b tēed-n-taasā. Bala, b
nee kāsem-dāmbā sēn moond ne
yēesem to-to wā, n tōe n duk yam b
sēn zāmsd nebā Biiblā to-to wā pugē.
Kāsem-dāmbā sēn modgd n moond
koeegā baa b sēn tar tūvum wusgā,
kūtdame tu tīgingā neb rukd b togs-n-
taar n moond ne yēesem. Būmb a to
me kāsem-dāmbā sēn tōe n maan n kō
mak-sōng yaa b sēn na n segend tīgissā
sōma, n kōt leoore, la b tūmd tīgingā
tūvum a taab wala Rīungā roog pūsg la
a manegre.—Ef. 5:15, 16; *karm-y Hebre*
dāmb 13:7.

'SŌNG-Y KA PĀNG RĀMBĀ'

15 Pe-kūm-sōng sā n yā pesg sēn
pogl wall sēn bēeda, a yuta tao-tao n
tūp-a. Woto me, kāsem-dāmbā sā n yā
tīgingā ned sēn namsd wall tēeb sēn
komse, b tog n yū tao-tao n sōng-a.

15. Bōe yīng la kāsem-dāmbā sēn mi n kēnd n
kaagd b tēed-n-taasā?

Kāsem-dāmbā kōta mak-sōng koe-moonegā wēengē
(Ges-y sull 14)

Sēn kuul-bā la bāad-rāmbā tōe n data sōngr takū, la sēn tar yōod n yūd yaa kāsem-dāmbā sēn na n mii n karem Biiblā n keng b raood la b bels-ba. (1 Tes. 5:14) Tōe tu tīgingā kom-būs me maooda ne “yāadem datem-wēnga.” (2 Tūm. 2:22) Rē n so tu kāsem-dāmbā mi n kēnd n kaagd b tēed-n-taasā, sēn na yūl n bāng zu-loees nins b sēn tarā, la b bao vērse sēn zems n karem tu keng b raoodo. Kāsem-dāmbā sā n wae n kaagd tīgingā neb woto, tōe n sōngame tu b welg zu-loees wusg nand tu b lebg kāsemse.

¹⁶ La tīgingā ned tōe n wa maana yel-wēn-kāseng tu yē ne a Zeova zoodā rat n sāame. Sā n wa yaa woto, bōe la kāsem-dāmbā segd n maane? Karen-biig a Zak yeela woto: “Ned bee yāmb suk n ka laaft bū? Bū a bool Wēnnaam tēedbā kāsem-dāmbā, la bū bāmb tik a soab ne kaam ne Zu-soabā yūv n puus Wēnnaam a yīnga. Tēeb puusg

¹⁶. Tīgingā ned sā n maan yel-wēn-kāsenga, bōe la kāsem-dāmbā segd n maane?

na maag bāadā, la Zu-soabā na yik-a tā paam laaft, la yē sā n da maana yel-wēnā, a na paam sugri.” (Zak 5:14, 15) La baa sēn maan-a yel-wēndā sā n pa “bool Wēnnaam tēedbā kāsem-dāmbā,” kāsem-dāmbā sā n bāng yellā, b segd n yūl tao-tao n sōng-a. B sā n puusd b tēed-n-taasā yīnga, la b naagd-b n puusd n gomd zu-loees nins sēn pak-bā yell la b teend-ba, na n kenga b tēed-n-taasā raood tu b ket n tūud Wēnnaam ne sū-noogo. Woto la b wilgd tu b yaa kāsem-dāmb sēn tūmd b tūmd sōma.—*Karm-y Ezai 32:1, 2.*

¹⁷ Sēn yaa būmb ning fāa la kāsem-dāmbā maand a Zeova siglgā pugē, b maoodame n dūkd “pe-kūm-kāseng” a Zezi Kirist togs-n-taare. Rē nafdā tīgingā neb fāa, la sōngd-b tu b ket n tūud a Zeova ne sū-noogo. Woto fāa kūtame tu d sūy yaa noog ne d kāsem-dāmbā, tu d pēgd a Zeova sēn yaa d pe-kūm sēn ka to wā.

¹⁷. Kāsem-dāmbā sā n dūkd ‘pe-kūm-kāsengā’ togs-n-taare, wān to la nafd tīgingā nebā?

Ānda rāmb n na n kēng saasē, la bōe yīnga?

Neb milyō-rāmb n dat ne b sūy fāa n kēng saasē b kūum poore. A Zezi ra yeela a tum-tumdb nins sēn kell n sak-a wā tu b na n wa tu vuūmda saasē. Nand t'a ki wā, a pulem-b lame t'a na n kēnga a Ba nengē, n tu segl zīg b yīnga.—**Karm-y Zā 14:2.**

Bōe yīng tu neb na n vuug n tu vuūmd saasē? B na n tu maana bōe? A Zezi yeela a tum-tumdbā tu b na n tu yū rīm-dāmba. B na n du naam tēngā zugu.—**Karm-y Luk 22:28-30; Wilgr 5:10.**

Nin-sōma wā fāa n na n kēng saasē bu?

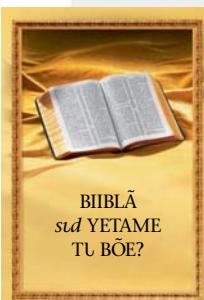
Tēng pugē, pa nebā fāa n yaa nanambs ye. Sā n mikame t'a Zezi sēn na n vuug neb tu b kēng saasē wā yaa sēn na n du naam tēngā zugu, dēnd pa nebā fāa n na n kēng saasē ye. Yaa neb bilf bala. (Luk 12:32) Biiblā togsda sēn na n tu ru-b naam ne a Zezi wā sōore.—**Karm-y Wilgr 14:1.**

La pa sēn na n kēng-b saasē wā bal n na n paam Wēnnaam barkā ye. Neb a taab me sēn sakd a Zezi naamā n na n vuūmd tēngā zugu, arzān pugē wakat sēn kōn sa. (Zā 3:16) Sēn na n vuūmd-b arzānā pugē wā kēer na n yū neb sēn na n pōs dūni-kāngā sāoongā, tu sānda yū neb sēn da ki tu b vuug-ba.—**Karm-y Yūlī Sōamyā 37:29; Zā 5:28, 29.**

Y TŌE N PAAMA SŌS-KĀNGĀ BUUD
N KAREM ĒNTĒRNĒTĀ PŪGĒ

A Zezi segla zīg saasē a karen-biis kēer yīnga. Yāmb mii b sēn na n tu maan būmb ning be bu?

Y sā n dat n bāng n paase, bu y ges seb-kāngā sak a 8 wā. A Zeova Kaset rāmbā n yiis-a.

Y tōe n kēe www.jw.org n telesarz seb-kāngā

